

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comita: 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inapoiază.

Noi și votul universal.

Budapesta, 21 Octomvrie.

Adunările noastre populare se țin lanț. Glasurile oratorilor cari cer respectarea drepturilor noastre cetățenești și introducerea votului universal, protestând în acelaș timp împotriva prigonitoarelor reforme militare, — sunt pretutindeni ascultate cu încredere și rezoluțiile sunt primite pretutindeni fără orice discuție. Am ținut până acum vre-o 20 de adunări populare, votând tot atâtea rezoluții energice, dar înafară de presa românească cine le-a înregistrat? Cine s'a îngrijit și se îngrijește să aducă la cunoștința guvernului și a parlamentului dorințele poporului românesc exprimate în aceste rezoluții? Nimeni!

Acțiunea pornită de comitetul național în scopul de-a arăta că poporul românesc nu este mulțumit cu stările de azi din Ungaria, rămâne o acțiune zadarnică, dacă nu ne vom gândi să dăm acțiunii acesteia un caracter mai serios.

Rezoluțiile votate în adunările noastre populare trebuie înregistrate în petiții, iscălite de cât mai mulți Români și adresate parlamentului. Rând pe rând cum se votează, deputații noștri ar trebui să le depună pe biroul Camerei, cerând cetirca lor.

În vreme ce noi pornim cu rezoluțiile noastre din județ în județ, nu mai dăm nici cea mai mică atențiune celor ce se întâmplă în Camera din Budapesta, unde acum guvernul are „cu atât mai multă pace”.

Acțiunea pornită de președintele Camerei cu gândul de-a pune capăt obstrucției începe se ajungă o acțiune serioasă. În cercurile politice bine informate se afirmă cu multă pozitivitate că compromișul dorit de guvern e pe cale de-a se înlăptui. Baza înțelegerii dintre partide o va alcătui votul universal ticluit așa cum îl dorește dușmanii noștri și ai votului universal.

Fruntașii partidelor opoziționiste s'au întrunit eri la o conferență comună pentru a lua o hotărâre definitivă în chestia împăcării. Deși în mod oficial nu s'a publicat nimic despre consfăturile cari au avut loc în această conferență, presa ungurească ne destăinuiește câteva amănunte interesante. Despre retragerea reformelor militare nici nu mai este vorba, fiindcă Viena cere cu stăruință votarea lor și guvernul contelui Khuen-Héderváry e hotărât să îplinească această cerere cu orice preț. Cel mult se vor introduce câteva modificări neînsemnate cari să mângâie vanitatea națională a opoziției.

În ce privește, însă, chestia votului universal, guvernul are mână liberă să o rezolve cum o crede de cuviință. Acțiunea președintelui Berzeviczy urmărește acum ținta de-a îndemna partidele opoziționiste de-a se înțelege asupra unui proiect comun în ce privește reforma electorală. Și încercările lui Berzeviczy au multe sorti de izbândă, fiindcă partidele opoziționiste, cu excepția justhiștilor, sunt împotriva unui vot universal, egal și secret și chiar și numeroși membri ai partidului justhist au

declarat că nu aprobă tactica de-a lupta alături de social-democrați și naționaliștii ultraiști.

Kossuth, Andrassy, contele Károlyi în chestia votului universal profesază aproape aceeași credință reacționară ca și contele Tisza și majoritatea covârșitoare a partidului guvernamental. În conferența de eri kossuthistul Désy Zoltán, fost secretar de stat sub guvernul coaliției, a schițat chiar bazele viitoarei reforme electorale cari ar fi: cunoașterea scrisului și a cetitului în ungurește și votare secretă în orașe. Propozițiile lui Désy au fost ascultate de toți cei de față fără vre-o protestare, semn că nici chiar în sânul partidului justhist votul universal cinstit și drept n'are multă trecere.

Tendința guvernului este vădită: ca să împace opoziția ne jertfește pe noi, naționalitățile nemaghiare, și îngăduie să se valideze în noua reformă electorală principiul șovinismului.

În atâtea rânduri au declarat doară bărbații politici de frunte ai tuturor partidelor ungurești că nu vreau să știe de votul universal, egal și secret, fiindcă un astfel de vot ar întări naționalitățile și în rândul întâi poporul românesc.

Tratatulele de împăcare pornite de președintele Berzeviczy în realitate sunt numai uneltiri împotriva votului universal. Altfel nici nu s'ar putea închipui ca Tisza, îndrumătorul politicei actualului guvern, să aprobe acțiunea lui.

Să nu ne lăsăm, deci, amăgiți de aparențele tratatulelor. Să continuăm adună-

In colț, la casa...

In colț, la casa cu ostrețe,
Cu poarta 'naltă, meșterită,
Sunându-și jalnic frunza rară
Plângea o salcă despletită...

Când, prin ferestrele 'nflorite,
Sub coperișul de șindilă,
De câte-ori treceai pe-alături
Zîmbia o hoață de copilă...

Zîmbia cu semne... și pe dată
Pierea fantoma-i azurie,
— In colț, la casa cu ostrețe
Era atâta poezie...

...Dar, ce ființă nemiloasă
Și-a 'ntins cernitele-i tristețe,
De-așa pustiu par astăzi toate
In colț, la casa cu ostrețe...

...Cea salcă 'n poarta meșterită
Incet, pe 'ncet doinirea-și curmă,
O' o duioșie negrăită
Cernându-și foile din urmă...

Și 'n umbra ei, la geamul, martor
Atâtor zîmbete și glume,

Ca 'n clipele de-odinioară
Azi nu s'arată nime 'n lume...

...Doar rar, o umbră de femeie
S'arată-o față ca de moartă
Stând ore 'ntregi, așa pe gânduri —
La fel cu salca dela poartă....

Strofe.

Umbra cernită
Prind să se 'ntidă
Printre răchite
Vântul colindă...

Plopii din cale
Scutură-și creanga,
Picură 'n vale,
Jalnic, talanga,

Lâng'o cărare
Cântec de inger,
In depărtare
Zărite sânger...

F. Murăgan.

Zmeul.

De T. Miron.

Savin George are ceva pe suflet. Umblă de colo până colo prin cafenea, răcolește maldărul de gazete, alege una, își aruncă ochii peste pagini, fără a ceti nimica, și o aruncă. Ia alta și o aruncă și pe aceea. Chelnerul îi aduce revistele străine, prin cari se uită de obicei. Il trimete răstit și-i spune să'l lase în pace. Se așeză la o masă. Nu-i place. Soarele îi bate în ochi și lumina îl supără. Se așeză la alta. Cere hârtie și cerneală.

Savin George voea să scrie. Are ceva pe suflet și vrea să scrie. Da, da. O scrisoare, pe care va espedia-o chiar atunci. O să-i scrie ei. Dar ce să-i scrie? Vrea să-i spună multe. O săptămână de-a rîndul i-a trecut pe sub fereastră de trei patru ori pe zi. Și ea tot mînioasă. A stat în loc, a privit lung la gîmuri. Ar fi vrut ca razele din ochii lui să pătrundă prin zidul întunecat până acolo în camera ei, să simtă ea fierbințeala lor. Și razele să-i spună, s'o mustre:

— Nebuno, nu vezi cât îi ești de dragă? Și ea n'a vrut să știe de sbuciumul lui. Ea n'a vrut să se arăte măcar o clipă, să-i zâmbească numai o dată. El ar fi înțeles că ea nu mai e mînioasă. Chipul i-s'ar fi luminat și ar fi plecat fericit. Dar ea n'a vrut să'l învrednicească nici de atîta.

Asta'l doare pe Savin. Il doare. Și când il doare sufletul, ar sfărîma o lume, dac'ar fi în stare. Îți iartă orice, dar să nu'l rănești la suflet, să-i acolo un sâmbure dumnezeesc care trebuie respectat. Bate-ți joc de om, lovește-l cât de greu, dar nu te atinge de sufletul lui. Iubește? Respec-

rile noastre populare, să luminăm straturile largi ale poporului, dar în același timp să ne îngrijim ca pe viitor măcar rezoluțiile acestor adunări să fie aduse la cunoștința guvernului și a parlamentului. Acțiunea noastră să nu se mărginească numai la acțiunea extra-parlamentară, ci să fie secundată de o acțiune parlamentară. *măcar prin prezentarea de petiții prin care să manifestăm nemulțumirea noastră și în parlament.*

Tratatul de pace în Cameră. În decursul ședinței de azi a Camerei, Berzeviczy și-a urmat tratativele de pace pe culoare, de vreme ce ședința a fost prezidată de Návay. A avut o convorbire mai îndelungată cu Szentiványi Árpád, vicepreședintele partidului kossuthist. S'a sosit că partidul kossuthist ar fi adoptat condițiile oferite de Berzeviczy. Starca spiritelor n'a fost decisă nici astăzi.

În Cameră s'au depănat iarăși votări nominale, cari n'au încetat decât pentru timpul cât a vorbit fostul secretar Mezösy Béla.

Halucinații ungurești. Cea mai bizară notă în aprecierile făcute de ziarile ungurești serbărilor dela Blaj, a fost fără îndoială aprecierea ultrașovinului „Pesti Hirlap”. Acest eminent organ al evreimei din cartierul leopoldin seria anume, că noua mișcare culturală și literară a Românilor se datorește influinței culturale ungurești. Până și mișcările sociale din 1907 n'au fost datorite decât efectului poemului unguresc „Apostolul” de Petöfi, — spunea cumintele hirşlap. Și tot unguirilor am avea în sfârșit, să le mulțumim nu numai noi, ci și frații noștri din țară și pentru bibliotecile populare și toate așezămintele noastre culturale.

Un simpatice colaborator al revistei craiovene „Ramuri”, înregistrând această dovadă a genialității compatrioților noștri face următoarea, foarte nimerită constatare:

„*Păcat că ne lipsește Vațul și Seghedimul, căci atunci având în vedere faptul că jandarmii avem, am fi curat Unguri. Ne-ar deosebi și atunci însă de ei — bunul simț.*”

tează-i iubirea. Refuză-l, dacă ești adevărată femeie, dar stimează sentimentul de dragoste. Așa judecă Savin, care-i băiat răsărit, viitor profesor și are ochi frumoși de fată.

E mănioasă Lora? Foarte bine. Câte neînțelegeri nu se ivesc între oameni cari se cunosc de zeci de ani, cari trăiesc de ani împreună și au și copii. Dar ea trebuia să se gândească la dragostea ce-l aduce prin dreptul ferestrelor ei. Și de dragul sămburelui aceluia dumnezeesc trebuia să iasă în geam.

Acum îi serie. Îi serie să îl uite. Nu vrea să mai știe de ea. Prea l-a amărit. Prea l-a jignit. Și-a deslegat cravata dela gât, pe cre i-o făcuse ea, i-o cususe cu mâna ei delicată, pe care a sărutat-o de atâtea ori. Și i-a trimis-o înapoi. Nu vrea să mai aibă nimica dela ea.

De ce s'au ciondănit? Din nimica toată. Ea cetește cu plăcere pe Rostand, el pe Byron. Care-i mai mare? Fiecare cu autorul lui favorit. Fiecare și-l laudă. Se acuză unul pe altul de lipsa de gust. El se necăjește când discută. Ea ride cu glasul dulce de rindunică.

— Reclamăgiu ăla? O să aibă el parte de moartea de erou a lui Byron? ăla n'are suflet!

Ea a ris. Și când s'au despărțit, drept pedepsă nu l-a lăsat s'o sărute. De aici fierberea, de aici sbuciumul timp de-o săptămână. De aici hotărîrea lui Savin de a nu mai dea cu ochii de ea.

Erau anândoi săraci. Urmas la aceeași facultate. Și colegii le priceuseră dragostea. Când îi vedeau intrând alături în sala de cursuri, le ziceau domnul și doamna. Și Savin se gândea cu bucurie la ziua când, isprăvind studiile, se va duce la tatăl ei și-i va zice:

Un kossuthist — guvernamental. Deputatul Okolicsányi László, ales cu program kossuthist, a adresat alegătorilor săi o scrisoare deschisă în care le anunță că intră în partidul guvernamental, fiindcă partidul său a părăsit principiile 48-iste, apropiindu-se tot mai mult de transacțiunea dela 67.

Foștii tovarăși ai lui Okolicsányi vor organiza în cercul lui o adunare de protestare, pentru a-l sili să depună mandatul.

Remaniere ministerială în Austria. Din Viena ni-se scrie: Guvernul a ajuns într-o nouă situație critică. Italienii au prezentat în Reichsrath o moțiune de urgență în chestiunea universității italiene. Guvernul s'a opus urgenței, dar a rămas în minoritate.

Au votat, pentru urgență Cehii, Slovenii și social-democrații, punând în minoritate guvernul de partea căruia au fost partizanii lui firești, adică Germanii liberali și Germanii naționali și, în plus, creștinii sociali.

În felul acesta rolurile s'au schimbat, majoritatea a devenit minoritate și minoritatea majoritate.

Fapful acesta a precipitat criza, a căreia apropiere se simțea de mult.

În curând va avea loc o remaniere ministerială.

Baronul Gautsch, actualul prim-ministru, va rămâne la postul său, vor intra, însă, în cabinet doi Cehi și doi Polonezi, nu parlamentari și funcționari, cu ajutorul cărora se va crea noua majoritate, și anume cei patru slavi vor atrage partidele burgheze slave, iar creștinii sociali vor da concurs guvernului, sub cuvânt că ultimele evenimente au reliefat primejdia social-democratică.

„Bunele intenții” ale „Românului”. Primim dela d. Dr. Ilie Dăianu, protopopul gr. cat. al Clujului, următoarea telegramă:

„Am telegrafiat azi „Românului” că nu jumătate, ci nici una dintre afirmațiile ziarului „Ujság” din Cluj în chestia bisericii noastre nu este adevărată. Constat totodată că „Românul” în patru rânduri m'a atacat pe nedreptul, fără să dea loc rectificărilor ce i-am trimis. De aceea vă rog să publicați această telegramă”.

— Mie mi-e dragă fata dumitale. Dă-mi-o mie. Eu voi munci. Ea va munci. Ne vom înțelege ca frații și de aici până la fericire nu-i decât un pas. Acum, acum însă s'au sfârșit toate. Ce-i asta. Ce-i asta decât lipsă de suflet. Și el care credea că-i cel mai frumos suflet de femeie din lume. Vede el bine. De multe ori privind o femeie străină, se întreba

— Aș putea-o iubi?

Și și răspundea tot el:

— Dacă ar fi Lora așa, eu tot aș iubi-o. Ce însemnează asta altceva decât că lui îi era drag sufletul ei? Și ea l-a jignit! Ea l-a disconsiderat. A luat șuvița de păr dela ea și i-a trimis-o înapoi. Nici o amintire dela ea nu vrea să mai aibă. Și, în ciuda lui a făcut ceva, de care abia acum își aduce aminte. Și asta-l face să turbeze. Auzi, să rănească el, tocmai el, sufletul unui copil.

Când a trecut mai în urmă pe sub fereastra ei Păunel, fratele ei cel mic era la poartă. L-a eșit rîzînd în cale și l-a întrebat când îi aduce zmeul pe care i-l'a făgăduit? și privea la el cu niște ochi așa de buni, de blânzi și de iubitori. Erau luminile din ochii Lorei în ochii lui Păunel. Și el a avut neîndurarea să-i spună: Nici odată!

— Nu țîl mai cumpăr. M'am supărat pe voi pe toți. De ce m'ați necăjit.

— Dar eu nu te-am necăjit. Eu ce ți-am făcut? Dacă te superi, am să mă supăr și eu pe matală.

Și'n ochii lui se iviră lacrimi multe, cari tremurau ea rona pe două flori albastre bătute de vînt. Savin George a văzut în ochii lui luminile din ochii Lorei și s'a cutremurat. Și'n glasul copilului era ceva din glasul ei. O clipă a stat pe gânduri. Apoi a plecat.

Un om de reacredință.

— Miklósy, Pecican și V. Goldiș. —

Arad, 21 Octombrie.

Ori cât ni-e silă să mai discutăm chestia „delegației” ce s'a prezentat alaltăeri contelui Tisza, în interesul adevărului trebuie să revenim asupra ei. Actul de răsvrătire împotriva bisericii și școlii românești săvârșit de învățătorul Miklósy și tovarășul său Pecican, ne dă prilej să lămurim pe deplin o chestiune, cu care organul autorizat al dlui Vasile Goldiș încercase vreme îndelungată să mistifice opinia publică românească.

Este vorba de școala poporală a 6-a care s'a înființat în Arad și după câțiva ani de existență s'a închis.

D. Vasile Goldiș, secretar al consistorului român din Arad și directorul „Românului”, încercase, cu cunoscute-i perfidie, să făurească împotriva dlui Nicolae Oncu o acuză de înaltă tradare de neam din faptul că parohia gr. or. a Aradului, din lipsă de mijloace și a interesului părinților, n'a putut să susțină noua școală. În campania murdară pornită de d. V. Goldiș împotriva dlui Nicolae Oncu, cu gând de-a-l discreditat în fața obștei românești, onorabilul nostru director de gazetă n'a fost alegător nici în mijloacele sale, nici în oamenii săi. În chestia acestei școli stâlpii dlui V. Goldiș au fost doară tocmai Miklósy și Pecican, de cari d. Goldiș azi se lapedă — în aparență.

În luna lui Iunie, d. Goldiș a reușit prin omul său de încredere Miklósy să pună la cale următoarea declarație ce s'a publicat în „Românul”:

Elementul român din Arad e cam 10—12 mii de suflete, cu toate acestea, de prezent numai 4 școli elementare are, zicem, că de prezent, de oarece în trecut am avut 5 școli și când conform progresului și numărului băieților trebuiau înmulțite, comitetul parohial după moartea învățătorului M. Oltean sistează o școală. Toate aceste

— O fi păcat c'am amărit sufletul lui, săracuțul. Dar de sufletul meu nu-i păcat? Dar eu nu sunt tânăr? Dar sufletului meu nu-i place să fie alintat?

Așa se mângăia Savin în primul moment. Și par'că motivul ce-l aducea era hotărîtor.

Acum însă, când îi serie Lorei scrisoarea de despărțire, chipul copilului întristat îi vine din nou în minte. Ochii lui buni și frumoși și rugători, îl ard ca doi cărbuni aprinși tocmai pe inimă.

— Sunt eu om? De ce-am răsplătit eu dragostea cu care m'a întimpinat copilașul acela, cu vorbe urite? De ce nu am avut eu respect față de gândul cu care el m'a întimpinat? Dar poate el a fost trimis de ea, ca să mi arăte că tot ține la mine și că numai mă necăjește. Ce rău sunt! Ce monstru!

Savin George se opri din scris. Ceru o țigară. Mulțami cu zâmbet prietenesc chelnărului. Acesta se însenină și el, văzânduși clientul mai bine dispus.

— Dorți o cafea, șvart?

În ochii chelnărului era par'că ceva din tristețea, cu care se depărtase copilul.

— Trimete după un comisionar!

Ceru altă hârtie și serise altă scrisoare.

— Lora, fată frumoasă. Mi-ești dragă mult, mult. Mi-e dor de tine și ți sărut ochii amândoi. Să nu mai fi mănioasă. Să nu mai fi mănioasă pe copilul tău drag...

Când veni Paul și-l întreabă ce mai face, Savin își ștergea ochii înlăcrămați.

se întâmplă în urma nefastei îngrijiri a conducerii, în fruntea căreia stă d. Dr. Nicolae Oncu, directorul „Victoriei” și președintele comitetului parohial. Că reducerea școalelor e o anomalie, ca să nu-i zicem erimă, ce ne dovedește în mod mai splendid, decât măsura luată de stat și oraș de a înființa dintr'odată 12 școli elementare așezate mai toate prinre Români, iar d. Oncu probabil din fanatism național, în loc de a mai înființa și cele existente, le-a redus.

Acest lucru atât de rușinos, nu s'a făcut nici la dorința, nici cu învoirea țăranimei doritoare de carte; ea a simțit lipsa școlii, și simte și azi primejdia situației între atâtea școli de stat și comunale.

Acum după ce rugat-am toate forurile noastre bisericesti competente, de a ni-se mai deschide o școală, dar fără nici un rezultat, nu ne-a rămas alt refugiu, decât a veni pe această cale a declara sărbătorește, că dacă nu ni-se va împlini cererea noastră, de a se redeschide în timpul cel mai scurt posibil, — pe 1 Septemvrie a. e. cel puțin școala sistată, vom rupe ori ce legătură cu cei mari de gură și mici de fapte.

Desconziderați și cu ocazia aceasta, ne vom vedea de treburile noastre pe alte căi și cu alte mijloace. Păharul răbdării ni-s'a umplut.

În numele țăranimei române din Arad, dornică de lumină: Gh. Pecican etc.”

În declarația aceasta „bunul patriot” Miklósy, protegiatul dlui Goldiș, spunea prin graiul lui Pecican că școala a 5-a s'a închis în urma nepăsării dlui Nicolae Oncu, președintele comitetului parohial, și amenința că cei câțiva poporeni iscăliți vor profita și de alte mijloace dacă nu li-se va împlini dorința. Ce înțelegeau ei sub aceste „alte” mijloace ne spune petiția prezentată contelui Tisza.

Ei bine. D. Goldiș în chestia aceasta a fost de o perfidie cum nu se poate mai vădită.

În vreme ce soma mereu pe d. Oncu să se mărturisească vinovat și-și înocia din vreme în vreme acuza mincinoasă, d. Vasile Beleş, protopopul gr. or. al Aradului, a trimis „Românului” o rectificare în care restabilește adevărul față de afirmațiile mincinoase ale lui Pecican și tovarăși. D. Goldiș a refuzat, însă, publicarea acestei rectificări. Obiceiu pe care l'a practicat și de-atunci încoace în repetite rânduri.

Perfidia dlui Goldiș se manifestă și mai vădit din faptul că nimeni nu cunoștea ma bine chestia acestei școli decât însuși d. Goldiș, prin mâinile căruia au trecut toate actele ce privesc închiderea vremelnică a școlii; acte dintre cari aproape toate poartă și iscălitura dlui V. Goldiș, secretarul consistorului român din Arad.

D. Goldiș știa deci mai bine decât oricine altul că tot ce afirmă Pecican și tovarășii săi sunt minciuni sfruntate. Știa mai bine decât oricine altul că școala aceasta nu s'a închis în urma „îngrijirii nefaste” a dlui N. Oncu, ci s'a închis, vremelnic, din două motive: din lipsă de bani pentru susținerea ei și din lipsă de elevi. Știa și acea că chiar d. Nicolae Oncu și soții săi au făcut ce le-a stat în putință să împiedece închiderea școlii, îndemnând

părinții să-și dea copiii la școala românească și susținând școala aceasta vreme de 7 ani. Bilanțul a fost o datorie de peste 7000 coroane.

Nu e taină pentru nimeni că această chestiune a fost pentru Pecican și tovarășii săi numai un pretext pentru a crea, cu orice preț, un post pe seama „bunului patriot” Miklósy, cum nu e taină că d. Goldiș a profitat de acești doi oameni pentru a lovi, pe nedreptul, în d. Nicolae Oncu.

Petiția prezentată alaltăeri contelui Tisza ne arată cine sunt Miklósy și Pecican, protegiatii dlui Goldiș: oameni pătimiși și răsvrățiți împotriva bisericii și școlii lor românești.

D. Goldiș, când a publicat declarația lui Pecican și tovarășii, trebuia să știe ce înțeleg acești oameni sub „alte” mijloace. Protegiatul său și făuritorul declarației, învățătorul Miklósy va fi trebuit să-i spună ce au de gând să facă. D. Goldiș însă în loc ca să-i îndemne pe acești răsvrățiți la pace și bună înțelegere; în loc să le spună că afirmațiile lor sunt neîntemeiate; în loc să refuze publicarea acestei declarații menite să provoace certuri și neînțelegere și în sânul bisericii și al școlii, — o publică cu litere mari și refuză publicarea rectificării ce i-se trimite din partea protopopului său!

Ș acum ne adresăm comitetului nostru național care susține „Românul” și-l întrebăm, până când îl va tolera în fruntea organului său autorizat care și-a făcut meserie din spargerea solidarității în societatea românească și provocarea de certuri și neînțelegeri în toate păturile ei?

Un apel al intelectualilor din Europa.

Apelul următor, semnat de intelectuali din toate țările Europei, de toate religiile și din toate partidele, a fost comunicat împăratului și împărătesei Rusiei, președinților Senatului și Dumei imperiului și directorului serviciilor penitenciare ale Rusiei:

„In ocele și în închisorile rusești mii de deținuți politici, bărbați și femei, sunt acum închiși la un loc cu condamnații de drept comun.

Ei mor acolo, încet sau repede, dar sigur mor, loviți de epidemii, de tuberculoză, febră tifoidă, de mizerie fiziologică, pe cari le produc îngrămădirea în închisori și lipsa de aer și de hrană.

Sunt supuși pedepselor corporale, injuriilor necurmuate și determinați astfel sinuciderii colective.

În 1850, Gladstone cere Europei să protesteze către regele Neapolului, care ordonase ca să fie încătușați în aceleași lanțuri ocașii politici și ocașii de drept comun.

Noi apelăm, ca și dânsul, la conștiința Europei și cerem pentru prizonierii politici din Rusia:

1. Desființarea pedepselor corporale;
2. Condițiuni mai umane de sălășuire și hrană;
3. În fiecare închisoare, crearea de localuri deosebite pentru deținuții politici”.

Cronică din Paris.

Reîmprospătarea vieții artistice și literare la Paris. — Conferințele în perspectivă. — Noul „Faust” de Edmond Rostand. — Piesa unui autor ungar jucată la Paris. — Maurice Maeternick laureat al premiului Nobel. — Premiul Nobel și literatura franceză. — Versuri inedite de Victor Hugo.

Articolul meu de astăzi va fi dacă voiți, mai mult o cronică artistică și literară. Nuanța aceasta nu o aleg eu, ci ea îmi este impusă de însăși viața Parisului. Căci suntem în sesiunea de toamnă. Activitatea marului oraș, puțin cam slăbită în timpul verei, și-a revenit în plinul ei. Politica, mondenitatea, industria, comerțul, au scăpat intensitatea de astă primăvară. Dar toate ramurile de activitate pălesc în fața puterii cu care se reîmprospătează în Paris, viața artistică și literară. Și aceasta este poate cea mai înaltă expresiune a civilizației omenești; aceasta este poate cel mai mare merit al Orașului-Lumină. De îndată ce ochii parizienilor sunt atrași de afișele colorate cari anunță piesele noi, expozițiunile de pictură, conferințele, concursurile literare, orice altă preocupare a lor trece pe planul al doilea. Ei comentează cu pasiune cutare piesă, cutare tablou, și conferințele ce i-se făgăduesc pentru la iarnă.

Negocierile cu Germania, războiul italo-turc, revoluția chineză și alte chestiuni interne și externe, ori cât de interesante ar fi, poporul Parisului le neglijează pentru a urmări cu un interes aprins stelele ce răsar pe firmamentul artistico-literar. Cărțile noi se etalează în sute de exemplare sub galeriile Odeonului și aiurea, teatrele sunt luate cu asalt, expozițiunile de pictură sunt pline. Și melancolica brumă de Octomvrie înfășoară domol orașul sgomotos, ea leagănă visurile artiștilor ajunși și speranțele celor obscure. Saloanele literare sunt mai animate ca ori când, și animația lor va merge tot crescând până la primăvară.

...Serile de conferințe vor începe în curînd. Ce perspectivă delicioasă! Și dacă nu mă înșel, Parisul e singurul oraș din lume unde se poate gusta această incomparabilă hrană spirituală. Nu vorbesc de cursurile oficiale sau libere dela Sorbona, frecventate de mii de Francezi și străini, unde profesori eminenti și cu renume mondial predau, de pe catedrele lor, cele mai prețioase noțiuni științifice și literare. Intenția mea e de a vă întreține de conferințele instituite de unele universități private, de societățile literare și artistice. Ele sunt ținute de personalități ilustre, spre marea fericire a publicului parisian. Și fiecare conferențiar tratează subiecte cu necontestată competență.

Afară de cursurile Universității „Analelor” și ale teatrului Foemina, despre cari v'am vorbit în iarna trecută, cetesc că în curînd se va inaugura un nou șir de conferințe, întocmite de „Universitățile mondaine” și al cărei program este un adevărat deliciu. Judecați și d-voastră. Vor vorbi: Anatole France, despre Scepticism, Frédéric Masson, despre Napoleon cel Mare, Jules Lemaitre despre Ironie, Abel Hermant despre Americanism, dna Marcelle Tinayre despre Bunătate, Georges d'Esparbes despre Eroism — și câte alte nume celebre, și câte alte titluri de conferințe extrem de sugestive. Între alții, poetul Jean Richepin va vorbi despre Lirism, și, mai aflu că acest ilustru scriitor va face la iarnă o călătorie la București unde va ține una sau două conferințe.

...Cât despre teatre, piese noi, senzaționale, n'avem de înregistrat până acum. În prezent se reprezintă piesele autorilor dramatici de mână a doua. Pentru la iarnă însă ni-se anunță un program bogat și variat. Se pare că evenimentul literar al anului va fi noua piesă a lui Edmond Rostand: „Faust”. V'am scris într'una din cronicile

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și toffelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrîmte francat.

mele trecute că tăcerea pe care o păstrează autorul lui „Chantecler” cu privire la operele lui noi, nu ne permitea să știm dacă Faust a lui Rostand va fi o simplă traducere a genialei piese a lui Goethe, ori o creațiune originală. Astăzi cred că pot afirma că opera lui Eduard Rostand va fi absolut inedită. Ilustrul poet și-a luat o parte din elemente din vechia legendă a doctorului Faust și a brodat în jurul ei peripeții pe cari le-a creat el însuși. Noul Faust a lui Rostand va prezenta particularitatea de a cuprinde personajii cărora autorul le-a dat însuși apartinând sufletului francez. Ni-se mai asigură că piesa aceasta va fi opera cea mai prodigioasă a lui Rostand.

...La teatrul Sarah Bernhardt se reprezintă în acest moment piesa „Le Typhon” tradusă după originalul poetului maghiar Melchior Lengyel. Se pare că piesa aceasta a avut un mare succes la Berlin. La Paris, succesul ei este mediocru. D. Melchior Lengyel ne reprezintă un număr de personaje exotice; autorul ungar are pretențiunea de a scruta în adâncimea lui sufletul japonez. Sufletul japonez? Poate; noi însă, și toți parizienii cari au văzut piesa, n'am priceput absolut nimic din psihologia rasei galbene.

Puțini europeni sunt capabili s'o cunoască bine. Este posibil ca d. Lengyel să fie printre aceștia; adevărul e însă că nimeni nu'l poate controla. Ca element dramatic, piesa nu ne-a mișcat câtuși de puțin, ei am avut, ascultând-o, o impresie de uluire. Și impresiunea mea pare a fi fost la fel cu cea a tuturor spectatorilor. M'am întroat însă asupra motivului care l-a împins pe d. Melchior Lengyel să cerceteze sufletul unei rase incompatibilă cu psihologii noastră europeană... I-se pare autorului că sufletul maghiar prezintă prea puțin interes pentru a se ocupa de dânsul? Căci mai cuminte ar fi fost să fi descris poporul lui din care face parte și pe care are șanse să'l cucerască mai bine decât pe îndepărtații japonezi. D. Melchior Lengyel ar face bine să nu imiteze întru aceasta pe scriitorii exotici ai Franței, ca Pierre Loti, Claude Farrère, etc.; literaturile franceză și maghiară sunt departe de a avea vre-un punct comun între dânsule. În Franța au fost și sunt scriitorii atât de numeroși, romancierii de geniu atât de abundenți, încât sufletul francez e studiat și răstudiat până în cele mai intime cute ale lui. Nu cred să se poată spune același lucru despre literatură ungară, trecuți sau prezenți.

...In vremea asta „L'Oiseau bleu”, măiastra piesă a lui Maeterlinck ține afișul. Ea este ascultată cu aceeași încântare ca anul trecut. N'am intențiunea să vorbesc azi de această operă duiosă și profundă, în care cea mai strălucită fantezie se aliază cu filozofia cea mai limpede și mai adâncă. Cetitorii „Tribunei” au cetit acum câteva luni un fragment al acestei piese, publicată în traducere românească, în coloanele acestui ziar. Vreau însă să-i întregesc în cronica mea de astăzi de ilustrul ei autor. Și anume, să-i vestesc că Maurice Maeterlinck este designat a i-se da premiul Nobel pentru literatură. Știrea aceasta îi va îmbucura de sigur pe numeroșii admiratori ai marelui poet belgian.

...Cu acest prilej, de-mi-se voe să observ, că Maurice Maeterlinck, cu toate că de origină belgian, este considerat de toată lumea ca un literat francez. Și într'adevăr, nimeni nu mănuște cu mai multă măiestrie limba lui Racine și a lui Voltaire. De aceea, acordarea premiului Nobel autorului lui „Oiseau Bleu” constituie încă un triumf pentru literatură franceză, a cărei triumfuri sunt atât de numeroase. Căci să nu uităm că literatură franceză a intrunit până acum de patru ori sufragiile Academiei Nobel, fapt unic în analele acestei instituțiuni internaționale. Laureatii francezi ai premiului Nobel au fost până acum: Mistral, Sully-Proudhomme și entomologul Y—H Fabre. Să adăugăm la aceste nume și pe acela al

strălucitului Maeterlinck, a cărui premiare pare absolut sigură.

...Zilele acestea s'au descoperit și publicat numeroase versuri inedite de Victor Hugo. Ele sunt rezultatul activității celor din urmă ani ai marelui poet. Cu această ocazie s'a revenit asupra colosalei puteri de muncă a gloriosului mort și familia sa a dat, în această privință, câteva amănunte inedite. Se pare că Victor Hugo era atât de preocupat cât ținea ziua de mare să facă versuri, încât, la bătrînețe, cei din jurul său, îl auzeau compunând rime și noaptea în timpul somnului. Genialul moșneag murmură, în vreme ce dormea, șiruri armonioase și perfecte, de multe ori incoherente, dar adeseori și perfect de publicabile. Și rămâi pe gânduri în fața acestor destăinuri, cari aruncă o lumină atât de vie asupra activității unuia din creerii cei mai bogați cari au gândit vre-odată pe acest pământ. C. R. B.

Scrisori din Roma.

Războiul se poate socoti sfârșit. — Știri din Tripolitania. — Impresia în Italia și în special în Roma.

Roma, 18 Octomvrie.

(Dela corespondentul nostru). — Fără vărsări de sânge, Tripolitania a fost cucerită.

Cucerită? Termenul nu se potrivește desfășurării de fapte cari s'au urmat în acest război, dar deoarece, primul pas al Italiei a fost făcut cu gândul bine hotărât de-a cuceri această provincie turcă putem întrebuința acest termen fără ca să greșim prea mult. Se știe acum de toată lumea, că cele două corpuri de expediție italiene, compuse din 20 de mii de soldați fiecare, au fost debarcate în Tripolitania, și în fața acestei repezi și neașteptate expediții, trupele regulate turcești au părăsit orașul, și s'au retras spre sud, de unde, din când în când, mici patruli și mici grupuri izolate, fac câte o recunoaștere sau câte o tentativă contra avantposurilor italiene.

Sunt 20 de zile, de când războiul a fost declarat, și nu s'a avut de înregistrat nici o luptă mai de seamă; singur Luigi di Savoia, ducele Abruzilor, visătorul căpitan al escadrei de torpiloare din Marea Ionică, a făcut să se vorbească de dânsul, încolo, nici un atac, nici un mort italian.

Acum trupele au ocupat Tripolitania; generali italieni au luat comanda orașului și a provinciei; consuli s'au reîntors în Tripolis; foarte mulți Arabi s'au închinat Italienilor, cari printr'o foarte frumoasă și umană proclamație militară în numele lui Dzeu mare și puternic, au declarat ocupată provincia Tripolitania, au declarat domnia lui Victor Emanoil al III-lea și a legilor dreptății, și au asigurat populația indigenă că avutul și drepturile lor vor fi respectate mai mult decât în trecut.

Acum Tripolis este Italia, iar corespondenții ziarelor trimit din Africa știri de tot felul gazetelor lor.

Consulul francez, întors la Tripolis, s'a dus să facă vizită generalului Borea-Ricci, comandantul militar al provinciei, ceea ce se consideră ca o recunoaștere din partea Franței, a cuceririi Tripolitaniiei.

Un alt fapt demn de remarcat este următorul: Italia a debarcat în Tripolis o mulțime de lazi cu bani italieni, și încetul cu încetul, moneda existentă turcă a început să se înlocuiască cu cea italiană.

Știri din Tripolitania acum sosesc din belșug; se cunosc o mulțime de detalii asupra populației, asupra ocupației, asupra provinciei cucerite; dar lumea din Italia și în special din Roma nu se mai ocupă cu atâta ardoare, ca la început, de fap-

tele ce se petrec în Africa. Acum, în mintea tuturor. Tripolitania este Italia, au început să se deprindă cu acest nou fapt, iar sentimentul războinic, care a sguđuit toată firea italiană la declararea războiului, s'a potolit, în urma lipsei inamicului, în urma lipsei atacurilor.

Dacă provincia Cirenaica nu va da puțin de lucru armatei italiene, atunci un capitol nou s'a scris în Istoria omenirei, și nu s'a scris cu sânge. I. T. Alian.

Povestiri de femei.

Mode.

Ce se va purta toamna și iarna aceasta.

Mai impaciente ca ori-când toate așteptăm surprinderile noilor modele de toamnă. Era o teamă generală. Rochiile largi. Pentru că nu e femeie care să-și fi cedat votul în favorul altei mode, sacrificând rochia strâmtă. Bine înțeles excluzând exagerațiile, fustele de tot împedecate cari caricaturisau silueta feminină. În evoluțiile modei, din timpurile cele mai îndepărtate, până azi, nici-o inspirație n'a fost mai fericită ca aceea a anilor acestora din urmă, care a stabilit grația perfectă și armonioasă a liniilor corpului, prezentând ochilor silueta naturală a femeiei. Nici baloane la mâneci, nici cute invoalte la poale, nici crețuri ori bufante pe piept și la solduri, nici turnele, nici talie de viespe. Croiala rochiei de azi s'ar putea zice că-i ideală. Stofa căzând de sus până jos, în ondulări simple cari nu caut să diformeze dar nici să ascundă naturalele linii ale corpului. Puțina cantitate de stofă ce o necesită, ușurând-o cât mai mult cu putință, o face practică, lesne de purtat; pentru că economisește enormele prisosuri de stofă pe cari le plăteam și cu bani și cu oboseala de a ni-le încărca spre greutate.

În sfârșit o modă deși primită la început cu neîncredere, dar care ne-a cucerit curând unanime simpatii și pentru care firesc și este să tremurăm a nu o pierde.

Și marii creatori ai orașului luminei, ei însuși cuceriți, au resistat cu neobișnuită perseverență, aproape eroic, în fața tumultului de protestări desperate a fabricantilor de stoffe, din toată lumea cari susțin că moda aceasta insipidă îi duc pe ei, la peire.

Frumosul și cu el practicul a repurtat un nou triumf în era modei feminine civilizate. — Și rochiile strâmte au rămas. Cu atât mai rău pentru noi, vor fi strigând marii industriași mai desolați ca ori când, câștigul va suferi și o pierdere. Inspirațiile lor și ele vor fi puse în lucru. Și din mânia înfrângerii ni-se va țese vestiminte efemere. Ne vom îmbrăca în păreri. Stofe de efect, dar calitate în valoarea trupului. Să ție cât un vis și să aibă aparența unei eternități.

În vitrinele nou garnisite cu stoffele de iarnă, catifelele ce schimbă culorile ca focurile de diamante, în para de lumină și ratineurile, stoffele moi și călduroase, ca norii de puf, îți mângâie ochii și păreriile cu un nu știu ce ocrotitor și sănătos. Dar nu's mai grele ca fulgii. Catifeaua în două fețe și ratineul, aceste sunt stoffele destinate tailleurilor din iarna aceasta. Jacheta scurtă, foile scurte, nu prea tare și strâmte până la 2 metri și jumătate, de jur împrejur. Măsură indicată pentru a fixa corectitudinea, femeilor prea de modă, ce nu purtan rochii mai largi de 1 metru jumătate. Ca garnitură la costumele acestea, blană veritabilă și imitație, ori benți dintr'aceiași stofă, dar albe, ruginii, sau albastre palid, care sunt cele mai moderne culori pentru garnituri la rochii groase.

Catifeaua e indicată și pentru rochiile de după prânz, și chiar pentru cele de baluri, cum și pentru mantale. De toate calitățile și nici într'un fel prea exagerat de scumpă, de data aceasta, catifeaua care mai mult ca iarna trecută, va face furia sezonului acestuia, prin diversitatea țesăturii sale mai ales, — va fi la îndemâna tuturor bugetelor.

Pardesii dela 32 cor. în sus.

Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

KATZ și MENDEL, Kolozsvár, Mátyás király-tér 10. sz.

Croiala foilor la costume, variază între cea simplă de tot, fără nici o garnitură și aceia care formează tunică. Jachetele se fac ceva mai puțin largi, lăsând să se accentueze puțin talia, dar numai o idee. Mănecele tot strâmte, lungi și jos puțin lărgite, pentru a fi mai ușoare la debrăcat. Rochiile de după prânz, de asemeni sunt mai accentuate în croială, la talie, deși centura nu s'a coborât încă drept în talie, ci se menține forma empire. Ca garnituri de predilecție, la cele de catifea, se pune blană, iar la cele din lenajuri, broderii cu mătase, plute, nu în reliefuri.

Pentru rochiile de bal, o noutate ca șofra, vor fi brocaturile de mătase, adică o imitație din brocaturile solide ca pielea și trainice de odinioară. Căci cele fabricate acum, sunt foarte subțiri și ușoare, aproape vaporoză. Atât mai bine pentru cele ce au moștenire, brocaturile și damascurile acelea admirabile de pe la bunice. Se vor garnisi cu dantele, dispuse în formă de fișin Marie-Antoniette, cari vor servi și de măneacă, lăsând să cadă larg în jos, de pe umeri, până spre cot. Sau dreapta de jumătate, în felul cum se purta totdeauna de astă iarnă. Garniturile în fișin însă vor servi ca schimbări rochiilor de bal, ce se pot repara, fiind o formă de corsagiu mai nouă. Blana de asemeni va abunda ca garnitură la rochiile de seară.

Blănușile se port din ce în ce mai mult deși se scumpesc tot mai grozav. Blănușe simple, de animale la ordinea zilei, din cari se făceau acum câți-va ani cuverturi de voiajuri și trăsuri, acum au ajuns la rang ca etoale și manșoane.

Ghetele se port galoșate cu lac sau șevro și în sus continuate cu postav colorat. Foarte moderne și frumoase sunt ghetele înalte din piele de antilopă neagră, cu cenușiu. Dar sunt scumpe, deși destul de trainice.

Pălăriile se învârtesc tot cam în jurul formelor de acum un an. Tocăte infundate pe urechi și pălării mari, plate, din catifea ori mătase otomană, cu pene și blană. Cea mai nouă formă de tocăte e aceea prelungită în față, cu borurile aplecate în jos, în amândouă părțile și cu două aripi mari în stânga și în dreapta terminându-se scurt pe ceafă. Coafează foarte bine ori-ce figură și sunt potrivite mai ales pentru pieptănăturile mici de acum. De altfel tot șicul unei toce rămâne tot în felul artistic după cum e păfonată, fără atracția vreunei garnituri deosebite. În pălării simple domnește mai mult ca ori când acum și au scăzut mult în prețuri, nu însă și în prețuri. O formă nouă de pălărie drăguță și portativă e aceea, bărbătească, rotundă cu boruri mari și late ridicate în sus, din feutru moale, care se poate aranja după gust în toate chipurile. Astfel că cu puțină inspirație și variație de idei, poți modela o astfel de pălărie în așa mod, ca să pară în fie-care dată, alta.

Pieptănăturile s'au schimbat. Sunt mai modeste. Crepeul este absolut exclus. Banalele bucle de asemeni. Incepe să se lase a se vedea mai mult părul natural, ușor ondulat cu fierul, apoi concierile din păr larg ondulat sunt foarte moderne. Coada împletită de jur împrejurul capului și-n mijloc calota de păr ondulat, adăogat, este încă o pieptănătură modernă. Conciul de bucle desfrizate, lăsate spre umeri, formează șicul pieptănăturilor de seară. Cadrează frumos la fețele depătanate, deși pare cam copilăroasă și excentrică. În general conturul pieptănăturilor se poartă foarte mic și absolut fără crepeu.

Trecând în fugă peste indiciile generale ale modei de iarna aceasta, se poate constata că afară de mici amănunte moda actuală în linii mari, variază prea puțin de cea de iarna trecută.

O bucurie pentru bietii bărbați asaltați de strigătul de războiu al cronicelor de modă, cari de fapt le provoacă mai multe crize de nervi lor, decât femeilor, cari cer și trebuie să li-se dea.

De data aceasta biruința le este mai asigurată ca ori-când. Cu nițică plictiseală, între un mic blestem și un oftat, un suris înseninat. Reimprospătate și revăzute, tot ce am purtat acum un an va fi frumos și șic și anul acesta.

Sultânica.

Cronica științifică.

Grandomania,

De Dr. Al. Tălășescu

(Urmare).

Dintre toate varietățile de grandomanie, despre cari vom vorbi mai târziu, acelea cari depind de o paralizie generală a creierului sunt simptomele omului cu adevărat nebun. Acestea sunt ultimele licăriri de raționament, fie chiar eronate, pe o treaptă a boalei de unde nenorocitul cade cu toate măsurile lui în o iremediabilă întunecime spirituală.

Trist tablou! Cu mult mai trist ca moartea care îi urmează fără prea multă întârziere. De aceea mă grăbesc a trece repede pe lângă el și să insist asupra altor specii de grandomanie, care de loc nu este fatală pentru individul bolnav, dar care are un efect dezastruos pentru societate. Voesc să zic că grandomanii din această specie nu ajung la balamuc, în schimb însă ei zăpăcesc lumea din jurul lor și transformă societatea după mentalitatea lor.

Aceste varietăți de grandomanie depind de o degenerare superioară mentală, de o stare de sminteață a creierului.

Aici trebuie să facem o mică parintează pentru a face diferențierea între sminteață și nebunie.

Nebunia, alienația mentală, (Wahnsinn), este boala unui creier invalid, cu dereglări senzoriale slăbiți, pe când sminteață, (Verruktheit), este boala unui creier valid, dar degenerat în ceea ce privește numai reacțiunea lui la impresiunile externe. Nebunul este un așa zis descerebrat, care bate câmpii cu judecata lui, care, mai ales în anumite chestiuni nici într'un fel nu poate fi adus la o înțelegere; pe când smintitul te înțelege bine, în un caz normal, dar cu toată acea el nu este în stare să judece lucrul în adevărata lui realitate; el are o pricepere alături de adevăr.

Mendel, ca să precizeze corect aceasta stare mentală, la 1881 a întrebuit cuvântul compus elin, Paranomia, adică pricepere lângă, alături.

Acest termen corespunde perfect și etimologic și ca însemnătate cu sminteață românilor, (scos din minți), deși pare a fi o stare mentală mai gravă, în românește este mai atenuată. Se zice: un par smintit din loc, o măsea smintită din loc, clătită din loc, dar totuși e la locul ei, numai funcționarea pare a fi alterată. Omul smintit la judecata nu e nebun, cu toate că judecata lui nu mai e cea veche, cea dreaptă. Sminteața lui cuprinde uneori aiurări grave, alteori mai ușoare, aproape raționabile, dar totuși cu raționamente false. Aceste raționamente n'au de bază lumea reală, ci iluziunea, închipuirea fantastică, bizareria și tot pe aceste temelii false se modifică încreșta lui voință. El nici odată nu subește, nici urește pe cei cari merită asemenea suferințe, nici nu vrea ceea ce trebuie să vrea.

Fiindcă am clasificat pe smintiți în familia paranoicilor, suntem obligați a trece în revistă principalele forme cu cari ni-se prezintă aceștia:

A) Forma depresivă cu următoarele varietăți: delir de persecuție cu forme fantastice, delir de sinucidere, delir de persecuție sexuală, delir de gelozie, ipohondrie, delir de persecuție fizică, mania certurilor, mania proceselor etc.

B) Forma expansivă: delirul măririlor (Grandomania).

Pe noi deocamdată ne interesează numai aceasta din urmă formă, așa, lăsând la o parte diferitele deliruri de persecuție și de procese, să examinăm mai deaproape pe smintiții expansivi, pe cei ajunși în înălțimile măririlor.

Dela început ne-am pus întrebarea dacă gran-

domania este o boală fizică ori o insuficiență de ordin social. Răspunsul în amândouă cazurile este același: „Nihil est in intellectu quod non sit in cerebro”. Cu alte cuvinte întregul nostru suflet zace în creierul nostru.

Prin urmare să cercetăm puțin creierii și anatomicește.

Dacă capul ar fi transparent, iar noi prin mijloace optice perfecționate am putea urmări activitatea celulelor cerebrale ale unui grandomanic, am avea surprinderi curioase față de mișcarea fiziologică a creierului normal. Atunci am putea vedea gândirea altora și a o judeca nu numai prin măsura noastră intelectuală de azi, ci și prin cea materială a vederii noastre.

Cugetul nostru, ori cât de invizibil ar fi, nimeni nu poate să nege azi că se naște prin o transformare materială, astfel el ar fi existat și înainte de viața noastră, după cum unii pretind că ar exista chiar și după moarte. Existența lui nimeni nu o poate demonstra, decât numai când el se traduce în fapte prin transformare materială perceptibilă de organele simțurilor noastre, și atunci cugetul omului devine vizibil chiar fără ca să fie transparent creierul. Această traducere în fapte însă nu este posibilă decât în timpul vieții, așa că delu operațiunile intelectuale ce reprezintă sufletul omului, par a fi independente de corp, putându-se găsi inteligențe mari în corpuri șubrede și viceversa, nici odată nu am putea admite că inteligența omului poate fi independentă de integritatea creierului.

Tot așa și cu bolile: nu există boli immateriale, zise sufletești. Ceeace noi numim adeseori degenerescență superioară a creierului normal, în realitate este o stare abnormă, cel puțin o turburare fiziologică a forței vibratoare în elementele celulei nervoase sau chiar degenerescență microscopice a substanței cerebrale.

Iată pentru ce am întrebat în van dacă grandomania este boală fizică ori morală. În zădar întrebăm dacă neurastenia este o boală corporală ori sufletească, și e un paradox să zicem că copilul este sănătos, dar are un caracter rău, ca și când caracterul omului n'ar depinde tot de materia cerebrală.

Grandomania fiind o boală materială, trebuie să aibă și un sediu în creier. Wigglesworth localizează răul la centrul inferior, adică în regiunile coajei cerebrale unde se face prima percepțiune care duce la organele simțurilor; prin urmare grandomania se manifestă în lipsa de coordonare între relațiunile simțurilor și a raționamentului nostru.

II.

Ca întregime patologică, grandomania, până la noui constatări mai pozitive, trebuie să o considerăm, numai ca pe un simptom. Dacă însă totuși am voi să formăm din ea o boală de sine stătătoare, trebuie să distingem la ea trei caractere esențiale: a) iluziunea sau începul de halucinațiune (nălucire), b) concepțiuni delirante și c) integritatea funcțională aparentă a creierului.

Acest din urmă caracter este indispensabil, deoarece iluziune, halucinațiune și concepțiuni delirante găsim și la nebuni, pe când integritatea funcțională a creierului, cel puțin în aparență, nu există decât la paranoici și la degenerații superioari.

Dar, cum se pot provoca halucinațiuni și concepțiuni delirante când creierul nu este alterat în funcțiunea lui? Iată o întrebare ce naște de sine.

Trebuie să știm că halucinațiune se poate provoca la orice creier, dacă i-se excită într'un punct oarecare aria sensorială, tocmă în punctul de plecare al procesului morbid. Scoarta cenușie a creierului care percepe, intră în scenă în mod secundar, și astfel, din interpretarea ce li-s'a dat abe-

Centrul Capitalei:
Stațiune de tramvai
electric, 10 minute
dela gara de nord
și sud. — 80 camere
mobilate modern.

La 1 August s'a deschis
Otelul Edison
Budapest, VII., Hársfa-utca 59 (colțul stradei Király).
Proprietar: POLLÁK JÓZSEF.

Apeduct de apă caldă
și rece, încălzire cen-
trală, luminat electric.
Serviciu bun. Con-
versație în toate limbile
moderne. — Prețul ca-
merei dela 3 C. în sus.

rațiunilor sensoriale, se nasc concepțiuni delirante cari conduc la mărirea.

O persoană isterică, de altfel cu creier sănătos, poate fi adusă în stare de halucinațiune, iar în cele mai multe cazuri delirurile mărirei sunt consecințele directe ale halucinațiunii, sau cel puțin ale iluziunii. Pentru aceasta iluziunea tinoretului are întotdeauna un simbul de grandoare.

Negreșit că grandomania întemeiată pe halucinațiune este cu mult mai gravă decât aceea ce naște din o iluziune. Și e natural să fie așa, când judecăm că halucinațiunea este o senzațiune cu totul latentă, o imagine vie, fără ea să existe în realitate nici un obiect care să o provoace. Cu alte cuvinte: în halucinațiune excitațiunea creierului este curat de proveniență internă, pe când iluziunea este o senzațiune reală, dar percepută fals, în mod desfigurată.

Așa d. e. când cineva stă în casă și gândindu-se începe să viseze că a ajuns împărat nu știu peste care împărăție, este o halucinațiune, pe când cineva, stând pe malul mării, vede luciul mării prefăcut în pustiul Zaharei, este o iluziune optică. Dar nu numai vederea ci toate celelalte simțuri ale noastre pot avea iluziuni.

Din aceste expuneri generale iese în relief partea cea mai caracteristică a grandomanului: Creierul lui nu este atât de anormal ca să-l putem declara de iresponsabil, totuși judecata lui, din cauza concepțiunilor delirante, este atinsă până în gradul în care omului îi lipsește adevăratul simț al realității.

Și tocmai în această împrejurare zace pericolul social și mai cu seamă pentru că, pe lângă toate definițiunile științifice de cari făcui uz până acum, uncori aparențele sunt atât de înșelătoare pentru o mare parte a societății, încât este prea greu a-l distinge pe grandoman de adevăratul om mare, de omul viitorului. Ne este greu a face această deosebire, deoarece nu toți putem avea măsura adevărată de a judeca mărirea reală de cea falsă.

Astfel, în totdeauna au existat oameni pe cari o tărie de caracter cu o concepțiune mentală cu totul falsă i-a ridicat asupra oamenilor și asupra popoarelor. Așa fuseră Attila, Djenghiz Chan, Suleiman și alții, cari impuseră lumii voința lor prin sabie și foc pentru satisfacerea teribilului lor orgoliu. Dar istoria e plină de asemenea măriri false. Pe când cu totul prin altă priză trebuie să privim oamenii cari au luptat și au suferit pentru ideile mari, cari să înalțe împreună cu dânșii întreaga omenire la un nivel moral mai înalt: marii oameni întemeietori ai creștinismului, marii martiri ai revoluțiunilor sociale, în fața cărora ce mici ne par politicienii noștri de azi îngâmfați de orgoliul mărirei lor efemere.

Mitologia elenă povestește de un brigand, Procuste, care teroriza împrejurările Eleusei și care în urmă a fost ucis de Theseu. El prindea călătorii și-i culca într'un pat exact de lungimea lui. Pe cei cari erau mai lungi îi scurta, tăindu-le picioarele, sau capul, iar pe cei mai scurți îi întindea până la măsura lui, îi desmembra; pe cei exact cât el îi lăsa liberi, dându-le chiar daruri.

Renumitul pat a lui Procuste este și azi șablonul grandomanului. Poftim gândeste-te astfel ca el, te taie, te întinde până în fine te idioțește și te reduce la acelaș numitor de gândire cu dânsul. Și acest Procuste modern este cu atât mai primejdios, cu cât se află mai sus pus de cum ar merita.

Oamenii cu adevărat mari întotdeauna s'au încunjurat de oameni capabili, pe când grandomanul grupează în jurul său numai lingușitori și intriganti, cari au cea mai mare grijă să ție de parte de idolul lor pe toți oamenii de bine. Negreșit că veți găsi mare deosebire între grandomania lui Napoleon Bonaparte și cea a țiganului din poveste, care, îndată ce a ajuns împărat, a pus să spânzure pe tatăl său ca să dispară urma originii lui, cu toate că cam la fel a procedat și Napoleon, cu deosebire că în loc să-i înalțe neamul pe spânzurătoare l-a înălțat pe alte tronuri, peste țările vecine. Atât de mare se crezu pe sine, încât prin un gest al său toți creșteau în jurul lui: din soldați generali, mareșali, duci, regi.

Când te gândești la acel delir de mărirea ce cuprinsese lumea sub domnia lui Napoleon, într'adevăr că o poți compara cu cea dintr'un ospiciu

de nebuni în care unul se pretindea a fi rege altul ministru, milionar etc.

Adevărata măsură a omului mare nu o poate da timpul în care a trăit el, aceea măsură poate fi, și de cele mai multe ori chiar este, falsă. Numai posteritatea poate judeca dacă aceea mărirea a înaintat ori nu civilizațiunea în general și vitalitatea poporului său în special. Dacă prin urmare, judecăm din acest din urmă punct de vedere grandoarea lui Napoleon, acum după o sută de ani, trebuie să fim mult mai rezervați în admirațiunea lui.

În o mărirea ce se sprijină pe puterea armată brută, combinată cu geniul special al omului răboinic, trebuie calculat câștigul, economia luptei și prețul sângelui pierdut. Singură gloria este o iluziune foarte înșelătoare, un delir ce duce la mărirea, care însă adeseori este ca povestea unui vis frumos: se termină la cântecul cocoșului.

(Va urma)

Ceva nou despre Franz Liszt.

Revista bilunară „Österreichische Rundschau” publică în ultimul său număr cu ocaziunea centenarului nașterii genialului pianist Franz Liszt (născut la 22 Octomvrie 1811 în Raidung) din peana dnei *La Mara*, un interesant inserat despre oratoriul Stanislau nefinit, și despre epistolele inedite ale maestrului către principesa Maria Hohenlohe — patroana lui.

Textul original, o poezie polonă, apărută în „Czas”, preamărește pe polonul sfânt. Stanislau a trecut prin mâinile lui Cornelius și Dingelstedts spre traducere și prelucrare, până să-i satisfacă deplin așteptările.

Iată ce scrie Liszt din Venetia:

Villa D'Este, 10 sept. 80.

„Am primit ultimele pagini ale sf. Stanislau. Sunt prea îndestulit cu cele 6 tabouri tot așa și cu hymnul de Krakau, sfârșitul întregului. Din capitol în capitol conform dorinței mele, sunt susținute în formă nobilă cele două tonuri fundamentale: religia catolică și Polonia. Episcopul își păstrează, deși pasiunea îl duce la crimă, și „vox populi” suferă cu speranță, patriotism, și pietate.

Măcar de-ar fi compoziția mea vrednică de opera Dtale reușită”.

Deosebit de interesant este, cum a aflat Liszt încheierea mult căutată și demnă a operii. Despre aceasta cetim în altă epistolă din Venetia:

11 Ian. 83.

„Ca descoperire ingenioasă și cât îți mulțumesc pentru că mi-ai comunicat-o. Astfel e aflată încheierea pe care atâta vreme zădarnic am căutat-o. Regele Boleslav II, pe care, ca beliduce viteaz, nu am voit să-l reduc conform nouilor rezultate istorice și arheologice, și-a cântat al său „De profundis” în claustrul Ossiach. În urmă exclamă încet și din suflet „Salve Polonia” și corul începe acest cânt și-l duce până în capăt. Eu am scris deja „De profundis” și „Salve Polonia” și cele două poloniade premergătoare, una foarte tristă, cealaltă triumfătoare.

Mai reestează scena puternică a învierii minunate, unde proprietarul mort a teritorului ocupat de sf. Stanislau, este invocat de martor. Este întregită prin omorul sfântului de către rege”.

Liszt, pe lângă acest op principal, mai are o mulțime de opuri însemnate, cari l-au ridicat în șirul marilor nemuritori ex. Don Sancho „Dante”, „Faust” (symphonii). Legenda sf. Elisabetta, Sar-danapal ș. a.

Individualitatea lui artistică impune prin concepția nobilă, puterea fantaziei, și eminentul talent.

E. B.

Războiul italo-turc.

Ocuparea definitivă a Tripolitaniei nu merge cu una cu două. Predarea orașului Tripolis a lăsat să se creadă, că trupele turcești nu pot rezista armatei italiene, și astfel ocuparea țării va fi chestie de scurt timp. Italienii au fost încă înșelați. Turcii au predat Tripolisul, retrăgându-se în interiorul țării, unde se organizează. A fost o manoperă de seducere reușită, cruțând astfel și orașul, care în caz contrar ar fi fost bombardat. Atașându-se și Arabii la trupele turcești, armata indigenă opune acum o rezistență destul de neplăcută armatei italiene, care după cum se anunță din Constantinopol, n'a putut încă debarca în porturile Lerna și Bnghazi aparate de garnizoanele turce întărite. Astfel în timp ce o parte din armata turcă împiedică debarcarea trupelor italiene, altă parte atacă mereu Tripolisul, ținând legată puterea Italienilor. Atacuri se dau aproape în fiecare zi. O luptă hotărâtoare nu se poate aștepta deocamdată. Turcii se feresc de așa ceva, câștigând mai mult prin micile atacuri. Cu toate aste se pregătesc și pentru marea luptă, care se va da curând după sosirea tuturor trupelor italiene, și debarcarea lor. Puterea lor crește într'una, alăturându-se tot mai mulți Arabi cu ajutorul cărora vor putea suporta chiar și o luptă mai mare, a cărei sfârșit pare a fi pentru ei indiferent. Căci și în cazul unei înfrângerii, ei vor continua atacurile amânând astfel pe mult timp rezolvarea definitivă a ocupării provinciei.

Un eveniment pentru ziua de azi formează mișcarea ofițerilor turci, pentru ocuparea Muntenegrului din partea Turciei. Ar fi un act de demnă răzbunare contra Italiei, fiind Montenegrul aliatul ei.

Știri despre război:

Ofițerii turci cer ocuparea Muntenegrului.

„Berliner Tagblatt” află din Constantinopol, că mai mulți ofițeri superiori au intervenit pe lângă ministrul de război să trimită 30 mii soldați în Muntenegru ca să-l ocupe. Armata turcă nu are nici o șansă față de cea italiană, deci ar fi preferabil ca Turcia să ocupe Muntenegru care este aliat Italiei.

Dacă ministrul de război va respinge cererea, ofițerii vor proceda pe răspunderea lor.

Ofițerii din Cosovo au jurat pe armele lor că vor părăsi comitetul, care prin politica lui mizerabilă a adus Turcia la sapă de lemn.

Italianii n'au debarcat încă trupe.

Ministerul de război a comunicat presei că Italienii, cu toată bombardarea lor la Derna și Bnghazi nu au fost în stare până acum să debarce trupele lor.

Escadra italiană din Arhipelag, a cărei bază e portul Tobruk, încrucează în apropiere de insula Rodos.

Lupte împrejurul Tripolisului.

Din Berlin se anunță: În împrejurimile Tripolisului necontentit au loc ciocniri între trupele beligrante. Trupele italiene au avut până acum pierderi însemnate.

La Tripolis se află acum 20 mii soldați italieni.

Cunoscătorii regiunii din Africa de nord spun că luptele în Tripolis vor dura încă mulți ani.

Alt atac contra Italienilor.

După un comunicat al ministerului de război din Constantinopol un al treilea atac s'a întâmplat

în timpul nopții dela 16 c. în contra Italianilor debarcați în Tripolis; Italianii au avut 60 de morți.

Ministerul de război desminte știrea ziarului „Ikdam” după care Italianii ar fi avut 700 de morți.

Tinerii turci cer continuarea războiului cu energie.

Partidul tinăr-turc a hotărât să voteze ordinul de zi de încredere în cabinetul Said Pașa, cu condiția ca el să continue războiul cu energie, cum doarește întreaga populație otomană.

Atitudinea Angliei.

„Daily Mail” desminte știrea că Anglia ar fi intervenit pe lângă puteri, să desființeze capitulațiunile și tribunalele unite din Egipt.

Anglia este sinceră și dorește pacea între Italia și Turcia, și nu voiește ca prin anexarea Egiptului să mărească dușmănia între Italia și Turcia.

Hakki Pașa palmuit de principele moștenitor.

Alaltăieri a avut loc un foarte viu schimb de cuvinte între principele moștenitor Iussuf Izzedin și Hakki pașa, fostul Mare-Vizir, în cursul căreia principele moștenitor a aplicat lui Hakki pașa câteva palme.

Principele moștenitor a reproșat lui Hakki pașa, că se duce la Sultan pentru a arăta populației că n'a pierdut grația Sultanului.

Cronică externă.

Revoluția în China.

Din Petersburg se anunță:

Revoluționarii au repurtat o mare învingere asupra trupelor dinastice, cari au fost total nimicite în apropierea orașului Hangau. Lupta a ținut 10 ore. Populația mandjuriană fuge înspăimântată dinaintea revoluționarilor, despre cari spun, că comit acte înfiorătoare. Chiar în timpul luptei vagabonzii orașului sau dedat la jafuri și omoruri contra lor. Voind să scape de moartea sigură Mandjurienii, au luat haine chinezești împraștiindu-se între revoluționari. Comandanții însă a făcut probă cu trupele. Au dat ordin ca toți soldații să exprime cuvântul „luc” ceace înseamnă „șase”. Mandjurienii, neputând exprima acest cuvânt, sau tradat. Aflându-se astfel șiretlicul, revoluționarii au tăbărât asupra lor, măcelărindu-i pe toți.

O telegramă de seară confirmă învingerea câștigată de revoluționari. Orașul Hangau a căzut în mâinile lor. Vice-regele și soția lui au reușit să scape travestindu-se. Comitetul revoluționarilor a dat următorul manifest către populație:

„Așteptăm ajutor dela voi. Cine are bani să ne ajute, cine are vre-un gând bun să ni-l spună, cine are curaj să vină în rândurile noastre, cine are cunoștință despre demersurile dușmanului, să ne-o spună. A noastră e învingerea. Noi vom scăpa țara de domnia tiranilor.

Aplanarea conflictului Marocan.

După o notă a Agenției Havas, d-nii Cambon și Kiderlen au avut eri o convorbire; cu toată rezerva cercurilor oficiale, pare că se poate prevedea un sfârșit favorabil al negocierilor în curs.

INFORMAȚII.

ARAD, 21 Octomvre n. 1911.

— D. Gârleanu la Regina României.

Din Sinaia ni-se scrie: Eri, Mercuri d. Em. Gârleanu, directorul Teatrului Național din Craiova, a fost primit în audiență, la Sinaia, de către Regina.

D. Gârleanu i-a prezentat programul deschiderii stagiunii, în care program se află și piesa suveranei „Văduvele dlui Daniel.”

Regina e regretat mult că nu poate lua parte la serbare.

D. Em. Gârleanu a fost reținut la audiența muzicală la care au luat parte princesa Luiza de Wied, o admirabilă pianistă, d. Dall'Orso și cunoscutul violonist E-nescu.

Apoi d. Gârleanu a fost reținut la masa de seară.

Regina și-a exprimat dorința ca scriitorii cari vor să scrie la cartea „Sunt la crimae rerum”, să dea bucățile cât mai curând, ca lucrarea în frunte cu articolul reginei să apară înainte de Crăciun, în limba germană. Traducerea o va face chiar regina, care dorește ca înainte de sfârșitul lunii, scriitorii cari i-au cetit la Constanța, să-i cetească din lucrările lor și la Sinaia.

Regina a pregătit un nou volum de versuri intitulat „Armonii îngerești”.

— D. Tăslăuanu — pentru Maramureș.

Directorul revistei „Luceafărul”, d. O. C. Tăslăuanu anunță în numărul din urmă al revistei, că va trimite gratuit revista „Luceafărul” pe 1911 la cincizeci de proști și încățători din Maramureș.

Fapta dlui Tăslăuanu merită recunoștința noastră.

— **Promoție.** Profesorul institutului pedagogic din Arad, d. Avram Sedean, a luat doctoratul în filosofie la facultatea din Cluj.

Felicitările noastre!

— Inaugurarea monum. Eminescu.

O telegramă din Galați anunță că serbările pentru inaugurarea monumentului lui Eminescu s'a amânat irevocabil pe *Duminecă 16 (29) Octomvrie.*

— Cununia presumpțivului nostru moștenitor.

Se anunță din Schwarzau: Azi a avut loc aici, în cadrele unor serbări strălucite cununia religioasă a presumpțivului moștenitor Carol Francisc Iosif cu încântătoarea prințesă Zita de Bourbon-Parma. Căsătoria aceasta e menită să restaureze strălucirea vechei dinastii de Parma, rămasă

fără tron de-odată cu căderea principelui Robert de Parma.

Serbările au fost în toate privințele demne de cadrul romantic al ținutului localității Schwarzau. Trenul special care a adus pe împăratul Francisc Iosif a sosit precis la orele 10 și jumătate. Monarchul a fost salutat de mama miresei, principesa Maria Antoaleta. Alaiul de nuntă s'a pornit spre biserică, ceva nainte de ceasurile 12. În frunte mergea mirele, în dreapta lui monarchul, în stânga mama mirelui, archiducesa Maria Iosefina. A urmat mireasa, prințesa Zita, care era o apariție feerică în haina ei de mireasă de-o fabuloasă frumseță. Mireasa era însoțită de mama ei, prințesa Maria Antoaleta. După ele archiducele moștenitor Francisc Ferdinand și un lung cortej de alți prinți și prințese. Ceremonialul divin a fost oficiat de majordomul papal Bisleti. La amiază a avut loc ospățul în sala cea mare a castelului familiei de Parma.

— **Pensionarea unui consilier român de casă.** Din Budapesta ni-se scrie că d. Ioan Mezei, consilier la înalta Curte de Casație (Curie), care a știut să rămână între toate împrejurările Român bun, și-a cerut regularea pensiei și cu sfârșitul lunii se va retrage.

— **Cruce lui Tit L. Albin.** D. colonel Dimitrie cavaler de Tarangul din Cernăuți a trimis administrației noastre suma de 6 cor., contribuie la ridicarea unei cruci pe mormântul regretatului Tit Liviu Albin.

— **Poveștile A. S. R. Principesa Elisabeta.** Cetim în „Seara”: Ziarul „Universul” și „Dimineața” au publicat povești și au dat amănunte asupra unui volum datorit A. S. R. Principesa Elisabeta, apărut de curând în limba germană.

Știrea e absolut inexactă și atât M. S. Regina cât și A. S. R. Principesa Maria au rămas foarte mirate de acestea, după cum se va vedea din cele ce urmează:

D. Emil Gârleanu directorul Teatrului Național din Craiova, care a sosit eri în Capitală, venind dela Sinaia, unde s'a prezentat în audiență M. S. Regina, pentru a-I prezenta programul stagiunii aceluia teatru, între altele a avut prilejul să vorbească cu M. S. și despre poveștile seminate de A. S. R. Principesa Elisabeta.

— Atât Maj. Sa Regina cât și A. S. R. Principesa Maria — spunea d. Gârleanu — au rămas foarte mirate că unele ziare au publicat povești sub iscălitura princesei Elisabeta; aceasta cu atât mai mult, că A. S. n'a publicat nimic până acum în nici o limbă.

În urmă d. Gârleanu a fost reținut la audiența muzicală și la masa de seară de M. Sa Regina.

— **Apel și rugare.** Subscriși în numele poporului gr.-or. român din Bontăști rugăm respectuos Prea Onorații Domni și Prea Onoratele Direcțiuni a institutelor de credit și economii, să binevoiască a răspunde cu urgența posibilă rugărilor primite dela oficiul parohial gr.-or. român din Bontăști, în favorul renovării sf. Biserici, pentru a ne putea termina lucrările de renovare începute la această sf. biserică.

Cu deosebită stimă: Cornel Săbău, preot gr.-or. român. Iliu Marcu, episcop bisericesc.

P. S. Rugăm și pe celelalte ziare românești să reproducă acest apel.

Ludovic Faimann
croitor englezesc.

Recomandă atelierul său renumit în croiala hainelor, pardesiilor și paltoanelor. — Bogat asortiment în stoffe streine și indigene.
Serviciu prompt. — Prețuri ieftine!

Croitorie englezească
Lugoj, edificiul-Bazar,

— **Brutalitatea unui subprefect.** Zilele trecute într'un restaurant din Toplița, își petreceau mai multe societăți, între cari se afla și societatea subprefectului Albert Köröy. Voind acest satrap al provinciei să nu fie conturbat în cheful lui a somat pe birtaș, ca având în vedere timpul fixat de lege pentru închiderea restaurantului să spună colorații, să plece. Mulți au și plecat. Dar un candidat de avocat Dr. Szantho, n'a voit să se îndepărteze, zicând, că va pleca când va merge și subprefectul. Acest di nurmă văzând că candidatul nu pleacă l'a somat el personal să se îndepărteze. Szantho n'a cedat și astfel s'a născut un schimb de vorbe violent, care a degenerat în păruială. Bătut subprefectul a chemat postul de jandarmi, cari la ordinul lui au escortat pe Szantho la primărie, unde l'au ametit în bătăi. Scăpând a doua zi a făcut arătare la prefectul Haller pentru abuz de putere și la procuror pentru vătămare gravă coporală. Vicecomitele a ordonat anchetarea cazului. Atât. Bestialul satrap e încă la postul său.

— **Peste Appennini în sbor.** Din Roma se anunță: Aviatorul Levasseur a făcut ieri un sbor succes peste Appennini, dela Bologna la Florența. Călea de 100 km. a parcurs-o în 1 oră 30 minute. La aterisare publicul prezent i-a făcut însuflețite ovații curajosului aviator, care a înfruntat pericolul mării înălțimi.

— **Roosevelt se retrage.** Din New-York se anunță, că fostul președinte al Statelor-Unite, Roosevelt se retrage din viața politică. Fostul președinte a scris unui prieten de-al său, membru congresual că a abzis de turneul proiectat, și că la viitoarele alegeri de președinte, nu va candida. Ii e imposibil să ducă o luptă cu Taft, căci până când dânsul își pierde popularitatea, Taft se bucură de o popularitate tot mai mare. S'a decis dar, de a se retrage definitiv din politică.

— **Mare scumpete în Bulgaria.** În urma războiului italo-turc mai simțitoare a devenit scumpetea în Bulgaria. În nici o țară nu s'a urcat cu atât prețul alimentelor. Populația demonstrează, funcționarii amenință cu grevă, clasele sărace flămânzose. Situația a devenit insuportabilă. Prețul cărnei s'a urcat cu 45%, al pâinei cu 25%, cărbuni nici nu se mai pot cumpăra. Pe lângă această scumpete e și mare lipsă de nutreț pentru vite. După cum se anunță din Sofia, în mai multe părți din țară, demonstrațiile contra scumpetei au degenerat în adevărate bătăi cu poliția.

— **Catastrofa vasului „Liberté”.** Produce mare senzație descoperirea că vasul „Liberté”, a fost distrus în urma unui atentat, și nu în urma exploziei pulberii B. Anume s'a aflat între rămășițele vasului o carte, care poartă titlul „La marine d'autrefois” (Marina de altădată) deschisă la pagina, care descrie explozia vasului englez „Quebec”. Această explozie s'a întâmplat la 7 Octombrie 1779 în războiul naval franco-englez, înaintea portului Quessant. Găsirea acestei cărți, deschisă tocmai la capitolul exploziei vasului englez, lasă să se creadă, că catastrofa vasului „Liberté” a fost pricepută intenționat de cineva. Cine a cettit de ultima oară această carte, este întrebarea, la care autoritățile însărcinate cu ancheta nu pot da răspuns.

— **Leafa profesorilor universitari din România.** Din București ni-se scrie: D. rector al universității din capitală a primit o adresă din partea ministerului de finanțe prin care îi face cunoscut că dela 1 Octombrie lefurile profesorilor universitari se vor plăti sporite și conform ultimului buget înscris la acel minister pe seama universității.

După procedarea bugetară leafa profesorilor universitari a fost sporită la 800 lei, iar a profesorilor agregati la 550 lei lunar.

Această comunicare a fost confirmată și de direcția serviciului pensiilor, care atrage atenția secretariatului rectoratului de a-i comunica și un tablou pentru reținerile ce urmează a se face profesorilor proporționat cu sporirea salariilor.

— **O revistă pentru femei.** În curând va apărea în Iași o revistă feminină: „Viitorul Femeilor” sub direcția dnei Adela Xenopol. Revista va apărea lunar și va fi deschisă tuturor scriitoarelor care vor dori să colaboreze.

Prețul abonamentului: Pe hârtie velină 20 lei pe an. Pe hârtie simplă 10 lei.

În ori ce privește redacția și administrația a se adresa dnei Adela Xenopol str. Muzelor 4 Iași.

— **Căpetenia mișcării revoluționare în China,** este Sun-Iat-Sen. În 1896 ambasada chineză din Londra îl prinsese și îl ținea sub pază.

Sun-Iat-Sen a scris doctorului James Cantile; acesta a adus lucrul la cunoștința ministerului de externe și ambasada a trebuit să-i dea drumul.

Sun-Iat-Sen are bani, soldați, tunuri și puști. Aceasta e treia sau a patra revoluție ce face. N'a reușit în celelalte, fiind că nu avea arsenal. Acuma are.

El vrea să facă din China republică. Provinciile Chinei au, de pe acum neatârarea ca și

statele din republica Statelor-Unite. Rămâne să se înfiripeze un parlament federal și un senat.

Sun-Iat-Sen e creștin. A învățat medicina în universitatea lui Cantile. E cel dintâi Chinez, care a izbutit a trece toate examenele cu succes.

A fost multă vreme doctor în Macao, Canton și Honolulu.

Dacă revoluția reușește, Sun-Iat-Sen va fi președintele republicei.

— **Un nou aparat de sburat?** Ziarul american „New-York Herald” vorbește în unul din numerele din urmă, de o nouă mare descoperire făcută în domeniul aviației, de către frații Wright.

Se crede că celebrii aviatori, ar fi adaptat aparatul lor astfel ca să poată utiliza și puterea curentilor de aer.

Deși credincioși metodei lor, ei nu vor să spună nimic înainte de a fi siguri, se crede însă că noua perfecțiune introdusă de acești aviatori tinde a prelungi cât mai mult timpul șederii în aer.

Intru cât aceasta e adevărat sau nu, ne va arăta viitorul.

— **Expoziție de broderie.** În vitrinele firmei A. Singer & Comp., societatea pe acții de mașini de cusut se pot privi frumoasele broderii lucrate cu mașini de cusut Singer. Au fost expuse numai pentru câteva zile, dar în urma aglomerației publicului de dame, firma a hotărât să prelungească termenul. Exprimându-și dorința mai multe dame de a învăța acest fel de a broda, firma a hotărât să deschidă un curs gratuit de broderie, cu ziua de 1 Noembrie. Doritorii de a învăța acest curs sunt rugați să se anunțe la biroul firmei, Str. József-Főherczeg Nr. 9.

x **Németh și Király,** croitorie pentru domni Cluj, str. Kötő 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit stoffe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă preturi acomodate, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

x **Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

— **Atragem atențiunea onor. noștri cetitori asupra anunțului György Menyhért & Co.,** prăvălie de pardesii de dame publicat pe pagina ultima a ziarului nostru

Leon Tolstol.

136

RĂZBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

A! cum s'ar fi revoltat acum șapte ani, la întoarcerea sa din străinătate, dacă i-ar fi spus cine-va că poteca sa era croită gata și că orice ar face el, va trăi ca cea mai mare parte de oameni în starea lui... El n'ar fi crezut aceasta, el n'ar fi putut crede.

LVIII.

La începutul iernei bătrânul prinț Nicolae Bolkonsky sosi la Moscova cu fiica lui. Grație trecutului său, grație spiritului și originalității lui, grație de-asemena reacțiunii ce se operase în sufletul moscovitilor cu privire la domnia lui Alexandru și poliției antifranceze și naționaliste ce stăpânea în Moscova, prințul deveni numai decât un obiect de venerație și un centru de opoziție în contra guvernului.

Prințul îmbătrânise mult, el începea să prezinte semne vădite de senilitate. El adormea câte-odată în mod subit, uita faptele cele mai recente și nu-și amintea decât de lucruri foarte îndepărtate.

El primi poziția sa de șef al opoziției moscovite cu o naivitate puerilă. Cu toate acestea, seara, când moșneagul venea să ia ceaiul în blana lui cea scurtă și cu geruca sa pudrată, și când, stimulat de vre-unul din mosafiri, el își aduna amintirile din trecut, în povestiri scurte și concise, când se rostea asupra eveni-

mentelor zilei cu apecieri vioaie și tăioase, el provoca admirațiunea respectoasă a asistentilor.

În fața oaspeților, casa aceea veche cu dulapuri enorm, cu mobilele datând cu mult înainte de revoluție, cu lacheii pudrați și cu stăpânul din vremea veche, aspru și inteligent, înconjurat de blânda lui fiică și de draguța franțuzoaică, sezând ea în genunchi în fața lui, toate acestea amănunte prezentau un tablou plăcut și majestos. Dar mosafirii nu își spuneau că afară de aceste două ceasuri, oamenii casei mai petreceau alte două-zeci și două de ceasuri pe zi, cu totul altele.

Viața pe care prințesa Maria o ducea la Moscova îi era particular de penibilă. Ea era lipsită de toate plăcerile ei, de conversația țărancilor ei și de scumpa ei singurătate. Ea nu mai frecventa lumea mare, renunțase la orice speranță de căsătorie, căci băga de seamă răceala și mânia cu cari bătrânul prinț se purta față de tinerii cari ar fi putut aspira la mâna ei.

Afară de aceasta, în timpul șederii ei la Moscova, prințesa Maria își perdu iluziile asupra a două persoane cari îi fuseseră scumpe: dra Bourienne îi deveni insuportabilă și ea începu s'o îndepărteze dela dânsa; ear prietena ei Iulia, cu care fusese în corespondență, îi părea absolut o străină, de când o cunoștea de aproape.

Iulia, care dela moartea fratelui ei devenise una din partidele cele mai bogate din Moscova, era prinsă de vârtejul plăcerilor mondene. Ea era înconjurată de tineri cari în mod subit, după cum credea ea, recunoșteau acum toate meritele ei.

Prințesa Maria se simțea așa dar izolată la Moscova și n'avea pe nimeni căruia să-i încredințeze suferințele ei, întetite în ultimul timp. Momentul reînțoarcerii prințului Andrei se apropia și ea nu reușise

nici măcar se împace pe bătrânul prinț, pe care numai numele de Rostoff îl turba de manie; de-almintrelea moșneagul se afla într'o stare permanentă de iritație.

În ultimul timp, prințesa Maria lămurii la tatăl ei o nouă trăsătură, care o amări mai tare ca ori-ce: amabilitatea mereu crescândă a bătrânului față de dra Bourienne. Amenințarea lui de a se căsători cu domnișoara de companie și care la început fusese luată în glumă, o obișnuiră cu acest gând. Într'o zi, la Moscova, moșneagul sărută în fața fiicei lui, mâna dreii Bourienne, pe care o trase apoi la peptul său, acoperindu-o de mângâieri. Prințesa Maria se făcu roșie ca focul și părăsi odaia.

Prințesa Maria își șterse de grabă lacrimile, se apropie cu un pas hotărât de tinăra fată și îi zise cu un glas sacadat și mănios:

— E urit, neomenos și odios să exploatezi slăbiciunea unui moșneag. Să ieși din odaia mea, strigă ea izbucnind în lacrimi.

A doua zi bătrânul prinț nu adresă nici un cuvânt fiicei lui, dar la masă dete poruncă să servească mai întâiu pe dra Bourienne.

La sfârșitul mesei când „maitre d'hotel” servi, după obicei, cafeaua, începând cu prințesa Maria, bătrânul prinț se infurie așa de grozav încât aruncă cu cărja în capul lacheului, și dete numai decât porunca să fie trimis ca soldat.

— Nu m'a ascultat! De două ori am dat poruncă. Ea e cea dintâiu în casă, ea e cea mai bună prietenă a mea, și dacă-ți vei mai permite odată să te porți așa ca ieri, strigă el adresându-se fiicei lui, îți voi arăta eu cine e stăpânul aci. Eși afară să nu te mai văd! Cere-i numai decât iertare.

Prințesa Maria ceru scuze franțuzoiciei, ea mai

Invitare la abonament.

Incepând cu 1 Octombrie, un nou cvar-tal, rugăm pe onorații abonași, cărora li-a expirat abonamentul, să binevoiască a grăbi cu reînnoirea lui la vreme.

Apelăm totodată la acei onorași restanșieri, cari au cerut amânare până la acest termen să binevoiască a-și achita datorile lor, căci administrația nu e în poziție a le mai putea acorda nouă amânări.

Abonamentul la „Tribuna” este:

pe un an	— — — —	28.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	14.— cor.
pe 1/4 an	— — — —	7.— cor.
pe 1 lună	— — — —	2.40 cor.

In România:

pe un an	— — — —	40.— cor.
pe 1/2 an	— — — —	20.— cor.

Administrația.

ECONOMIE.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta
Budapesta, 21 Octombrie m. 1911.

Prețurile cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu de Tisa	— — — —	K. 23.60—24.55
» din com. Fejér	— — — —	» 23.60—24.25
» din com. Pesta	— — — —	» 23.50—23.80
» din Bănat	— — — —	» 23.75—24.35
» Dunărean	— — — —	» 23.80—24.45
Cucuruz	— — — —	K. 19.20—17.50
Secară	— — — —	» 20.10—20.50
Ovăș	— — — —	» 19.10—19.40

Prețul bucatelor pe termin.

Prețurile sînt a se socoti după 50 klg.

Grâu pe Octombrie 1911	— —	12 K. —
Grâu pe Aprilie 1912	— —	12 « 14
Grâu pe Maiu 1912	— —	« —
Secară pe Octombrie 1911	— —	10 « 38
Cucuruz pe Maiu 1912	— —	8 « 62
Ovăș pe Octombrie 1911	— —	9 « 59

Mișcare culturală și socială.

Societatea „Petru Maior” pentru Eminescu. Societatea Acad. „Petru Maior” invită la prima ședință literară ce o va aranja în memoria lui Eminescu, în restaurantul „Wachatler”, József körut 48, Duminecă în 22 Octombrie st. n. la 7 ore seara.

PROGRAM:

Partea I.

1. Deschiderea ședinței de președintele I. Teicu.
2. Mihail Eminescu (vorb. festivă) Nic. Stefan (Sculici).
3. Politica lui Eminescu, I. Duma.
4. Arta lui Eminescu, Cor. Teicu. (Principii gen.)
5. Declamațiuni din Eminescu.

Partea II.

Chestiuni actuale în administrația societății.

Budapesta, 19 Oct. 1911.

George Ștefanică,
secretar.

I. Teicu,
președinte.

BIBLIOGRAFII.

La librăria „Tribuna” se află de vânzare Calendar diecezan, cu șematism 50 fil., fără șematism 30 fil. Calendar de părete 20 fil. plus 10 fil. porto.

Au apărut și se găsesc de vânzare la „Librăria „Tribuna”:

Calendarul jubilar al „Poporului Român” pe 1912 cu 216 pagini, 125 ilustrații a 40 fil. plus 10 fil. porto.

Goethe Hermann și Dorotea. Traducere în hexametru de Maria Baiulescu, a 80 fil. plus 5 fil. porto.

„Insemnările unui trecător”

crâmpie din sbuciumările dela noi
de Octavian Goga.

Prețul 3 Cor. în România Lei 3.50 plus 30 fil. porto, recomandat 60 fil.

„Din țări străine”

scrierile inedite alui Dr. Iuliu T. Mera.

Prețul 2 Cor., în România Lei 3.50 plus 20 fil. porto, recomandat 50 fil.

Iules Verne. Castelul din Carpați. Roman din viața poporului românesc din Ardeal. Trad. de Victor Onișor a 1.60 + 20 fil. porto. Ediția de lux Cor. 2.40 + 30 fil. porto.

La Librăria „Tribunei” să află de vânzare „Pomelnicul viilor și morților” legat în pânză, aurit cu prețul de 50 fileri plus 5 fileri porto.

La librăria „Tribuna” se află de vânzare toate manualele școlare ce se folosesc în dieceza Aradului, asemenea și revizite de scris și desemn. Comandele se efectuează prompt.

N. Iorga: Istoria Românilor în chipuri și icoane. 2.50.

N. Iorga: Serbările dela Blaj. Insemnătatea lor politică, culturală și literară a 30 fil. plus 5 fil. porto.

N. Iorga: Un biruitor. Radu-Vodă Șerban a 50 fil. plus 5 fil. porto.

N. Iorga: Tulburările bisericesti și politica-mismul. O cuvântare și articole a 75 fil. plus 5 fil. porto.

Ion Gorun: Știi românește? Câteva observări asupra limbei, cum se scrie în vremea de față a 1.30 plus 10 fil. porto.

I. Codru Vrăoșanu: Călătoriile unui român ardelen în țară și străinătate (1835—44). (Peregrinul Transilvan), ed. prefăcută în stilul literar de astăzi de Constantin Onciu, cu o prefață de N. Iorga. 1.50.

Bucura Dumbravă: Haiducul, tradus de T. Nica, ed. II. 2.—

O. Goga: Poezii. 2.—

O. Goga: Ne chiamă pământul. Poezii. 2.—

Dr. Nestor Șimon. Vasile Nașcu, viața și faptele lui. Legată în pânză a Cor. 6.

vern iertare tatălui ei. pentru dânsa și pentru servitorul Filip, care o rugase să intervie pentru el.

În momentul acela, prințesa Maria avea un sentiment ce semăna mult cu orgoliul martirului.

LIX.

Prin 1811 trăia la Moscova un doctor francez. Metivier, înalt, bine făcut, frumos, amabil ca toți francezii și având reputația de medic foarte istet. El era primit în casele cele mai mari nu numai ca practician, ci ea un egal.

Bătrânul prinț, care își bătea joc de medicină, admise cu toate acestea pe lângă dânsul pe doctorul Metivier, după sfatul trei Bourienne și se obișnuie cu dânsul. Doctorul venea de două ori pe săptămână la hotelul Bolkonsky.

În ziua de Sf. Nicolae, întreaga Moscova era intrunită pe peronul hotelului, dar bătrânul prinț dăduse ordinul să nu se primească decât un număr restrins de persoane, a căror listă o dăduse prințesei Maria și pe cari ea trebuia să le invite la dejun.

Metivier, care venise de dimineață să-și prezinte felicitările, judeca nimerit să „forțeze conșina”, după expresia sa, și intră în apartamentul prințului. Se întâmplă însă că în dimineața aceea Bolkonsky era în toane foarte rele. După ce-l lăsă pe doctorul să treacă, prințesa Maria se așeză lângă ușă cu o carte în mână; de acolo putea auzi tot ce se petrecea în cabinetul tatălui ei. Ea desluși mai întâi glasul doctorului, apoi pe al prințului și la urmă amândouă vocile vorbind în același timp; în sfârșit, usa se deschise și pe pragul ei apărură frumosul Metivier, cu aerul speriat și bătrânul prinț în halat, cu fața răvășită de mânie, cu pupilele ochilor plecate în jos.

— Nu înțelegi, zici tu? strigă moșneagul; dar eu

înțeleg, spion francez, sclavul lui Bonaparte, spionule, ieși afară, ieși afară îți spun! Și închise usa la loc.

Metivier înălță din umeri și se apropie de dra Bourienne, care venea fuga din altă odaie.

— Prințul nu e prea bine, azi... bilă... congestie cerebrală, dar fiți fără teamă, voi reveni mâine; el își pune un deget pe buze și ieși în grabă.

În dosul ușei se auzia șgomotal papucilor moșneagului și strigătele lui:

— Spioni, trădători, trădători peste tot! Nu pot avea o clipă de liniște în casa mea!

După plecarea lui Metivier, prințul își chemă fiica și tot necazul lui căzu asupra ei. Greșala era numai a ei: nu-i spusese el să nu lase să intre decât persoanele după listă? De ce dăduse voie „acestei canalii” să intre în casă? Nu putea avea o clipă de odihnă cu fiica sa, nu putea nici să moară în tihnă.

— Nu, mămițo, trebuie să ne despărțim, să ne despărțim, înțelege odată, nu mai pot îndura viața asta, și el ieși din odaie.

Și ea și cum i-ar fi fost teamă că ea se va ști mângăia, el se întoarse lângă dânsa și silindu-se să ia un aer calm, adăugă:

— Și să nu crezi că ți-am spus toate astea într-un moment de mânie; sunt liniștit. Trebuie să ne despărțim, caută-ți un alt loc — dar numai putându-se stăpâni el se infurie, bătut cu pumnul în văzduh și strigă:

— De s'ar găsi cel puțin un imbecil s'o ia de nevastă!

El închise usa cu putere, dădă porunca să i-se trimeată dra Bourienne și se linișți în cabinetul său.

La ceasurile două sosiră cei șase oaspeți invitați la dejun: erau, celebrul Rostopsin, prințul Lopukin și nepotul acestuia, generalul Ciatrov, un bătrân tovarăș de arme, iar tineri erau doi: Pierre și Boris Dru-

betskoi. Oaspeții adunați în salon îl așteptau pe stăpânul casei.

Boris se dăduse de curând la Moscova în concediu, ceruse să fie prezentat prințului Bolkonsky și știuse așa de bine să-i cucerească simpatia, încât prințul făcuse excepție pentru el, invitând la masa sa un celibatar.

Casa prințului nu era cea ce se numea „lumea mare”, ci o societate așa de aleasă încât nimic nu era mai măgulitor pentru cine-va decât de a fi primit în sânul ei.

Rostopsin pătrunsesse această nuanță când prezența răspunsese cu câte-va zile mai înainte în prezența sa, de a dejuna la comandantul șef, spunând: „De Sf. Nicolae merg întotdeauna să sărut relicvele lui Nicolae Bolkonsky”. Cei câți-va oaspeți ai bătrânului prinț adunați în salon, în așteptarea mesei, păreau un consiliu de tribunal... Prințul Nicolae își făcuse intrarea grav și tăcut. El asculta ce se vorbea ca un judecător suprem, dând să se înțeleagă prin rare monosilabe că asculta conversația și că lua note de ce se spunea.

Se vorbi de ultima știre politică, de invaziunea ducelui de Oldenburg de către Bonaparte și de nota guvernului rus, ostilă lui Napoleon, care, se trimisese de curând la toate curțile Europei.

— Bonaparte tratează Europa ca un pirat, zise contele Rostopsin; acum a venit și rîndul Papei. Bonaparte caută să-l doboare fără jenă pe capul Bisericii catolice și Europa îl lasă să facă. Numai împăratul nostru a protestat în contra năvălirei ducelui, și încă...

Contele Rostopsin tăcu, simțind că atinsese limitele mai departe de cari nu putea să treacă.

— S'au oferit ducelui de Oldenburg compensațiuni teritoriale, căci Bonaparte îi tratează pe duci ca pe moșii pe cari îi pot transporta dintr'un sat în altul, zise bătrânul prinț.

— Dusele de Oldenburg își suportă nefericirea cu

„Biblioteca Teatrală“.

1. Soare cu ploaie, comedie într'un act de I. Vulcan	—40
2. Idil la țară, com. în 1 act, localiz. de M. Baiulescu, după Juin și Flerx	—40
3. Biletul de tramvaiu, com. în 1 act, de Gr. Mărunțeanu	—30
4. Un om buclucaș, comedie într'un act, local, de M. Baiulescu, după M. Michael și Labiche	—40
5. Trei doctori, com. în 1 act, localiz. din limba germ. de Virginia A. Vlaicu	—40
6. Pălăria ceasornicarului, com. în 1 act, de Mdm. Emile Girardin, loc. de A. G. N.	—50
7. Unde dai și unde creapă, com. în 2 acte de Alex. Cosmar, loc. de I. Popescu	—50
8. Pentru ochii lumii, com. în 2 acte de Labiche, localizată de Gil	—50
9. Ruga dela Chiseteu, com. pop. în 1 act cu cântece și joc de Iosif Vulcan	—40
10. Vacanții com. orig. în 1 act de M. Baiulescu	—40
11. Dragostea cu toane, pastorală în 1 act și în versuri de Goethe, trad. de Șt. O. Iosif	—50
12. O ședință comunală, com. în 2 acte de G. Stoica. Premiată	—80
13. Curiozitatea femească com. în 1 act p. fetițe	—40
14. Lăsata secului, com. în 1 act pentru fetițe	—40
15. Artiștele, com. în 1 act pentru fetițe	—30
16. Șapte și nici o ispravă, comedie în 1 act, pentru fetițe	—40
17. Milionul, comedie în 1 act pentru fetițe	—40
18. Nicolae Vulpea, piesă din popor în 4 acte de Muntean B. Premiată	—70
19. Capriciul unui tată, com. în 1 act	—40
20. Cântecul cocoșului, com. în 1 act	—40
21. Cânele și pisica, com. în 1 act	—40
22. Slugă la 2 stăpâni, com. în 2 acte	—60
23. Dela Nord la Sud, com. în 1 act	—60

Biblioteca teatrală „Aurorei“:

Calea dreaptă e cea mai bună, comedie în 1 act	—20
2. Paza Maicii sfinte, dramă în 4 acte	—24
3. Otravă de hârciog, com. într'un act	—16
4. Pedepsirea vanității, dramă într'un act	—20
5. Discreția fără voiă, com. într'un act	—20
6. Crescătorul, comedie într'un act	—20
7. Otravă femească, com. într'un act	—20

8. Distracții, comedie într'un act	—20
9. Ileana Cosinzeana, piesă teatrală într'un act	—20
10. Pictorul fără voiă, com. într'un act	—20
11. Teatru la sat	—30

Vine Vlădica, comedie în 3 acte de Ant. Popp	—40
Dușmănoasă, piesă teatrală în 1 act, pentru ajunul Crăciunului de M. Drăgan	—16
Despre portul românesc și alte trei piese cu câte 4 persoane de M. Drăgan	—40
Opt piese teatrale pentru școlari și școlărițe. Dialoguri și Trialoguri de M. Drăgan	—40
„Așa a fost să fie“, piesă populară în 1 act de Alex. Țințariu	—40

POȘTA REDACȚIEI.

E. B. Broșura cerută n'o avem.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Augustin Bela, Felsőgezés. Am primit 35.60 cor. abonament până la 10 Octomvrie 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu, „Tribuna“ institut tipografic, Nichin și 1911.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă Apollo)

o forță de caracter și cu un calm uimitor, făcu Boris amestecându-se respectuos în conversație. În timpul sederii lui Boris la Petersburg el avusese onoarea de a fi prezentat ducelui.

Bătrînul prinț îl privi pe Boris ca și cum ar fi vrut să spună ceva, dar se abținu, găsindu-l prea tînăr.

— Am cedit protestarea noastră în contra afacerilor din Oldenburg, zise Rostopșin. E curios că nota aceasta e așa de rău redactată.

— Ce importă felul cum e redactată, conte? întrebă Pierre cu un aer naiv.

— Scumpul meu, când ai cinci sute de mii de oameni la dispoziția ta, îți poți permite un bun stil.

— Și scriitorăși nu lipsesc, zise bătrînul prinț. Toată lumea scrie în Petersburg, și nu numai note, dar și legi noi. Andrei al meu a scris un volum întreg de legi pentru Rusia! și el isbucni într'un ris silit.

— Ai auzit întîmplarea cu prilejul revistei? întrebă bătrînul general. Noua ambasadă franceză a știut să se distingă, e evident.

— Da, am auzit așa ceva: se pare că ambasadorul a comis o stîngăcie față de Maj. Sa.

— Tarul a atras atențiunea ambasadorului lui Napoleon asupra defilării solemne și a grenadirilor, iar trimisul lui Napoleon nici n'a vrut să ia seama la ce-i arăta împăratul. Ba și-a permis să spună: „La noi în Franța nici nu ne mai ocupăm de aceste prostii!“ Tarul

n'a răspuns nimic, dar la viitoarea revistă s'a făcut că nu-l vede pe ambasadorul francez.

— Sunt obraznici! făcu bătrînul prinț. Il cunoașteți pe Métivier? L'am dat azi afară. L'au lăsat să intre la mine, cu toată porunca mea, adăogă el svărlind fiicei lui o căutătură mînioasă.

El reproducuse conversația avută cu medicul francez și motivele cari îl făceau să-l considere ca pe un spion. Cu toate că aceste motive erau insuficiente și tulburi, toată lumea îl aprobă.

Odată cu friptura se servi șampania. Oaspeții se sculară în picioare și ridicară un toast în sănătatea bătrînului prinț. Prințesa Maria se apropiă și ea de dînsul; el îi prezintă obrazul său ras și sbîrcit; dar expresia lui zicea că scena de azi dimineață nu era uitată și că hotărîrea lui nu se schimbăse.

Pe când se lua cafeaua în salon, bătrînul prinț se învioră și își expuse ideile lui asupra noiei campanii. El declară că un război între Rusia și Bonaparte va fi nefericit, atîta vreme cît Rușii vor fi aliați cu Nemții și se vor amesteca în afacerile Europei, la cari li asociase pacea dela Tilsitt.

— Noi nu trebuie să ne războim nici pentru, nici contra Austriei. Politica noastră e în Orient, și împotriva lui Bonaparte nu e decît un mijloc de apărare: să ne întărim frontierele, să fim hotărîți în politică și atunci nu va îndrăzni niciodată să ne calce pămîntul.

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Gloj—Koloisvár.

Colțul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul Fészli.

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

de domni și copii, albituri, cravate și totfelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.

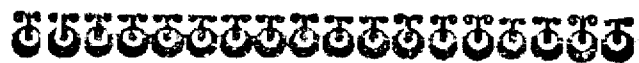
Comandele din provincie se execută prompt și francate.

! Cancelarie administrativă ! și birou de informațiuni ! in Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, ipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărare de izlaze și pășuni; efeptuiesc totfelul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea,
avocat diplomat

VIII., Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

— Ei, prințe, zise Rostopșin, cum vrei dta să ne batem noi cu Francezii? Putem noi oare să ne luptăm cu maeștrii noștri, să ne revoltăm în contra zeilor noștri? Ia te uită la tinerii, la cucoanele noastre. Pentru ei zeii noștri sunt Francezii, și Parisul e raiul. El își umflă glasul pentru a fi auzit de toți. Costume franțuzești, sentimente franțuzești. Dta l'ai gonit pe Métivier fiindcă e un Francez și o secătură, dar damele noastre se tărăse pe genunchi în fața lui. Ieri mă găseam la o serată; printre dame, două din cinci sunt catolice, și cer Papei să le acorde o dispensă pentru a broda Dumineca; asta nu le împiedecă să umble aproape goale, ca niște firme de băi. Ei, prințe, când văd tineretea din ziua de azi, îmi vine să dau fuga la muzari, să iau bastonul lui Petru cel Mare și să rup cu el câteva coaste, pentru ca franțuzomania asta să iasă multora din cap.

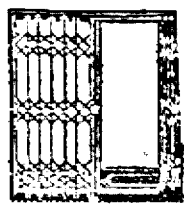
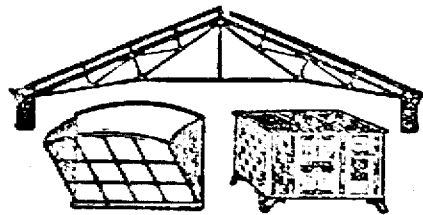
Bătrînul prinț îl privea zimbînd și clătina din cap în semn de aprobare.

Și acum, la revedere, Excelența Voastră, vă las cu bine, zise Rostopșin ridicându-se cu mișcările brusce cari îi erau familiare și întinzînd mîna gazdei.

— Adio, scumpul meu: așa oameni îmi plac și mie, răspuse bătrînul prinț reținînd mîna lui Rostopșin și întinzîndu-i obrazii.

Celalți oaspeți se retraseră și ei.

(Va urma)

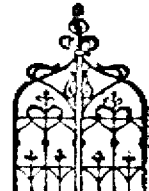
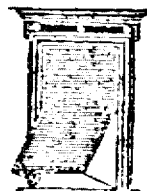

Szántó Dezső Nagyvárad, Szt. János-u. 25.

Iăcātuși pentru edificii.

Telefon 491. — Telefon 491.

Primul magazin industrial de rolete delemn din Oradea-Mare. — Atelier de ferărie. —

91

In atenția celor ce zidesc case!

TEODOR CIOBAN
ZIDAR DIPLOMAT ȘI ARHITECT
ARAD,
Strada Deák Ferencz Nr. 20/a.

Cu onoare încunostitez onor. public, că în bransa arhitectonică execut toffelul de întreprinderi de transformări de zidiri vechi, repararea de biserici române și școli, precum și zidirea lor. — Cu planuri și bugete servesc la cerere. — Comande primesc atât din loc cât și din provincie. Prețurile-s foarte moderate.

Cu stimă:
Teodor Cioban

Pentru sezonul de toamnă!

Recomand magazinul meu bogat asortat în

pălării
albituri, cravate și mițe

Mare asortiment în pălării de băieți pelângă prețuri fixe. Totodată recomand atelierul meu de blănărie pentru efectuarea a toffelul de lucrări ce cad în bransa aceasta pelângă prețuri moderate și serviciu prompt.

Cu deosebită stimă:

Joan Bálint (János)
Timișoara-Fabric. Palatul orașănesc.

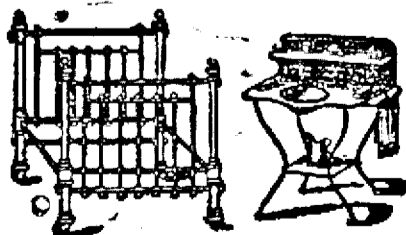
Doamnelor!

Este în interesul D-voastră ca să vizitați salonul meu de pălării din Arad, Strada Salacz Nr. 1. catul II. unde se poate cumpăta pălăriile cele mai moderne, având depozit bogat asortat. Asigur pe stim. doamne de calitate bună și prețuri ieftine. Reparaturi se execută în timp scurt, conform cererei. — Rog sprijinul D-voastră

Maison Ritscher.

Telefon Nr. 847.

Garai Károly,
fabrică de mobile de fier,
ARAD,
József Ișherceg-ut II. colțul str. Karolina.

Lucrează mobile de aramă dela cele mai simple până la cele mai moderne, — espediție internațională în toate părțile lumii. Reprezentat în toate orașele mai mari din țară și străinătate.

„ENGLISH HOUSE”
NOU ATELIER DE CROITORIE ENGLEZEASCĂ P DOMNI ÎN ARAD.

Aduc la cunoștința mult on. public că în Arad, strada Deák Ferencz (Palatul »Crucea-Albă«) mi-am deschis

atelier de croitorie

englezească modern și corespunzător timpului prezent. Imi stă în putință a satisface cererile on. public prin un croi cu gust, prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile pe lângă serviciu prompt și constiințios. — Cerând sprijinul mult on. public, — rămân cu profundă stimă:

Wertheim Jenő,
croitor pentru domni.

NICOLIN - Timișoara -
(Centru).
str. Takarekpénztár 4.

Articole de coafură specială.

Chignon, bucle, împletituri, turbane, șlețe, transformații, peruce, bandouri.

Specialității de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de iepteni, orno și an-repozite pentru păr

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

Primul salon pentru frizat, conservarea, ondularea, spălarea, colorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud. Comande prin poștă se efectuează prompt. Prețuri — curent gratis și franco.

Birou de informații!!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și
Agențură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac toffelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III. 19.

Picăturile de stomac a lui Brády

provăzută cu marca de scutire »S. Maria de Mariacell« pe cari poporul le numește »Picături de Mariacell, pentru stomac«, de 30 de ani s'au întrebuințat cu succes așa, că sunt indispensabili pentru orice casă. — Picăturile acestea au efect nefrtrecut la iregularități de stomac, contra stomacului stricat, ardere de stomac, încuierea scaunului, sgirciuri de cap și de

stomac, greață, amețeală, vomare, insomnie, colică, anemie, gălbănare, etc. Se capătă în fiecare farmacie. O sticlă mare Cor. 160, sticlă mică 90 fil. 6 sticle Cor. 540, 3 sticle mari Cor. 480. — Pentru trimiterea înainte a sumei trimite franco:

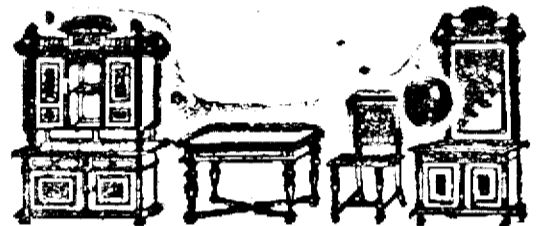
BRÁDY K. farmacie la „Regele Ungariei”
în VIENA, I. Fleischmarkt 1/4.

FIȚI ATENȚI! la marca de scutire, care reprezintă pe Sta Maria de Mariacell, la împachetarea roșie și la subscriere, care este copie chipului de pe lature și să respingeti orice imitație.

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

simplar artistic pentru edificii și mobile, în Sibiu — N.-szeben, Elisabetg. 20.

Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă liferare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Telefon 218.

- 1 păreche de ghetete tari, de toamnă, 10 C.
- 1 păreche de ghetete chevrau ori box fason american 13 C.
- 1 păreche de ghetete chevrau, box ori lack, calitate bună 17 C.

Se poate cumpăra la filiala fabricii de ghetete

MOSKOVITS

Arad, Piața Libertății No 18.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericești.

Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și duleie.

MOBILE

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garzon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, pianse se trimit oriunde pe lângă plătire cu bani gata, ori în condiții favorabile de plată. Album bogat ilustrat 1 coroană.

La aranjare deplină trimitem voiajeur pe spesele noastre.

MODERN LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7
(Lângă primăria centrală.)

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

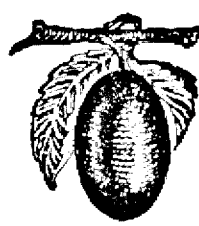
E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țevă, băsică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și ogăre separată. În ceace privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m.

Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

În atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Ce faceți băieți? — Tata ne-a dat voie! Căci fumăm doar tuburi veritabile Antinicotin firma „JACOBI” din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu înscrispțiunea »JACOBI«.

Iosif Mendel

fabricant de mobile în Alba-Iulia
Gyulafehérvár.

Recomandă în atenția Onoratului public magazinul său bogat asortat.

Serviciu prompt, prețuri ieftine, garanță deplină.

M. Schromm

mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

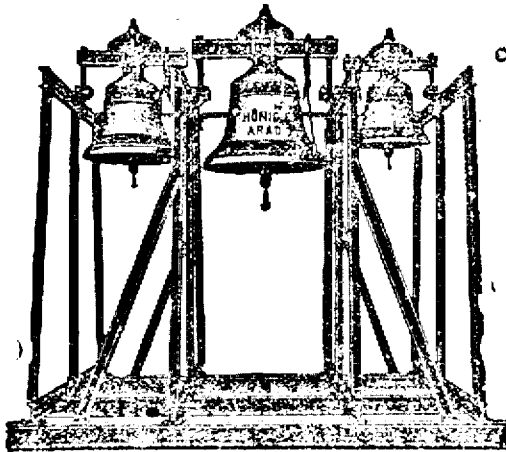
marele său atelier mehanic aranjat în Brașov, Hosszú utca 27, unde se efectuează tot felul de lucrări atingătoare în aceasta bransă, precum:

mașini de cusut, biciclete,
gramofoane și apaducte,
pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

Friederic Mönig

Arad, Strada Rákoczi No 11—28. — Fondat în anul 1840.

Premiat în anul 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție de mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față de orice alte clopote la turnarea unui și aceluiași e tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuintare, clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire neînsemnată. Clopote mici avem totdeauna la dispoziție. Liste de prețuri și cu ilustrațiuni la dorință se trimit gratuit și porto franco.

UZINĂ ASORTATĂ CU

INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

Motoare de olei b ut **SWIDERSKI**

Motoare de München ptru benzl ă, gaz și gaz condensa

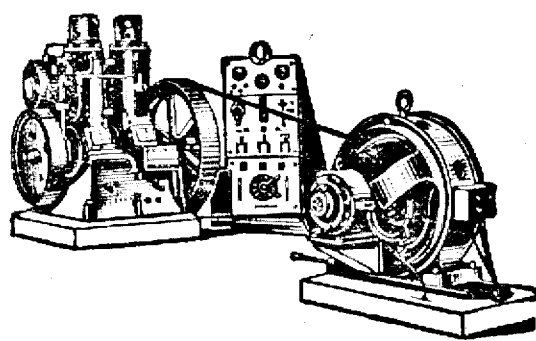
Mașini electrice M. S. W.

Pompe centrifugale și turbine.

Auspiciile inginerilor și preliminările de specie le pune bucuros la dispoziție.

„ELEKTRA”

Soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice
Budapest, VI., Gyár-u. 11|L. Telefon 84—64.

Mașinile de cusut pentru familie

„66”

sunt cele mai perfecte.

Cumpărați numai direct dela fabrică ori în chioscurile noastre, ori prin agenții firmei. Societatea pe acții de mașini de cusut

Singer Co

Arad, József Főherceg-ut 9. sz.
(Vis-à-vis de biserica luterană).

La cerere se dă gratuit prospectele de lipsă.

Magazin de mobile

KUNSCH ANTAL
tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

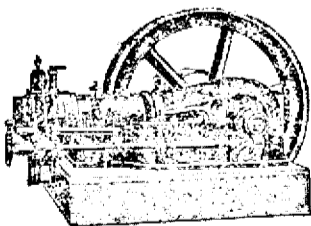

Primește orice lucrări de edificații. Are în depozit aranjamente complete pentru odăi, lucrare în atelierul propriu în cel mai modern stil, dela cele mai ieftine până la cele mai bune, după planuri proprii sau la comandă. — Pentru lucrările mele primesc garanția cea mai extremă. Mare asortiment de mobile de alamă și fier, deasemenea și fotolii.

MOTOARE

și LOCOMOBILE
cu gaz, olei și benzin.

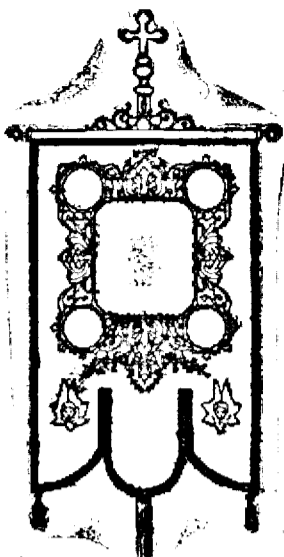
Liferare promptă
Condiții convenabile de plată!
Garanți pe timp îndelungat!

Fabrica de motoare din Drezda
societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare din Germania.

AGENTURA GENERALĂ PENTRU UNGARIA:
GELLERT IGNÁCZ és TÁRSA
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4
(Alkotmány-utca sarok).

Dipl. de onoare Lovrin 1902. Medalia de aur Timișoara 1891.
SZUBOTHA SANDOR
pregătitor de odăjdii și ajutori bisericești.
Intensitat la 1888. Telefon pentru comit. și oraș 408.
Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE
In colți străzi Lovinice și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungari»

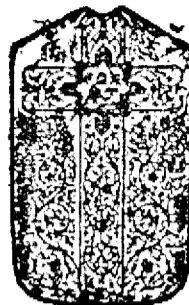
Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevotoare atât a preoților cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserici capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statue

- sau altfel de ajusturi bisericești -
tot astel marele său asortiment pentru materiale
- necesare la formarea ajustărilor bisericești. -

Pentru liferările mele sau răspunderea.

- Servesc bucuros cu catalog ilustrat. -

OH! DOAMNE!

Mă nădușe afurisita de tușă!

In contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și un gust excelent. Prețul unei cutii 1 cor. 20 fil.

O cutie de probă 50 fil.

Depozit principal la:

farmacia „NADOR” gyógytár
Budapest, VI., Váci-körut 17. sz.

SĂ TRĂIASCĂ!

»Pastilele lui Egger» m'au vindecat Ingrabă!

Se poate căpăta în Arad la farmaciile: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Máttyás, Vojtek Kálmán și la drogeriile: Nestor Hanzu și Vojtek és Weisz. — In Gyorok la farmacia: Masznik Dániel. — In M.-Pécska: la Adler Gy. Lajos. — O-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszón: Füredi Ede örök.

Motoare șvedeze

pentru olei brut!

(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)

în poziție orizontală și verticală.

Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.

Motoare sistem Diesel.

Motoare cu gaz.

Motoare
cu benzină,
în cea mai bună execuție!
Execuție promptă.

Surányi Victor

inginer tehnic diplomat,
fabricant de mașini agricole
Bpest, V., Alkotmány-u. 12.

Cereți catalog.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară în Bpest a 1896.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fer pentru clopote, a lui

ANTONIU NOVOTNY TIMIȘOARA - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate **CLOPOTELE GĂURITE** de dânsul în- ce cu deosebire ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi ori ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Proșuri-curante ilustrate gratis

Când creștin pe creștin se ajută pe Dzeu împ umută

In atențiunea stimatelor doamne române!

Vă rog, cereți pe o cartă postală mustre din diferite articli de modă și manufactură, diferite stoffe de haine mai moderne pentru costume (englezești și de Zsolna), ciucuri în ori și ce coloare pentru fuste, zefiruri fine, delainuri, grenadinuri, lüstere, satinuri, cretoane, pânză de Leinen pentru haine în toate colorile, șifoane, pânză curată (Rumburger). Cele mai moderne decorații pentru haine, danteluri etc. — Cravate, gulere, cămăși în asortiment bogat.

NICOLAE POPA, * LIPOVA, *
Strada Principală.

Două prăvălii, una de modă și una de manufactură pentru țărani.

Sprrijiniți pe comerciantul român!

Plima prăvălie românească în Lipova

Serviciu prompt și prețuri moderate.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

să se adreseze,
cine dorește a-și procura varietăți autentice de

POMI RODITORI
arbori pentru alee, plante de ornament conifere, plante de împrejmuț, fructe cu boabe, puieti, etc.

VIȚE ALTOITE
(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără rădăcini
(Catalog instructiv la cerere gratis).

FISCHER & SÖND
Pomi Viliciului

== Ceasornice, giuvaere, ==
== gramafioane, și plăci ==

se pot cumpăra pe lângă garanție de 10 ani, cu prețurile cele mai ieftine din întreaga țară, fie chiar și pe rate, la marele depozit alui

Tóth József,

ceasornicar și giuvaergiu.

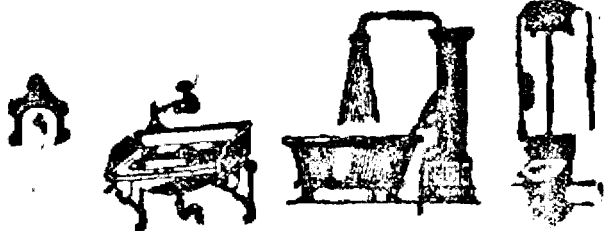
Szeged, Dugonics-tér 11.

Reparații cu garanție de 5 ani se fac ieftin.

Catalog ilustrat trimis gratuit.

— Nenumărate scrisori de recunștinșă. —
Revinzători se caută.

**Apa-
ducte.**

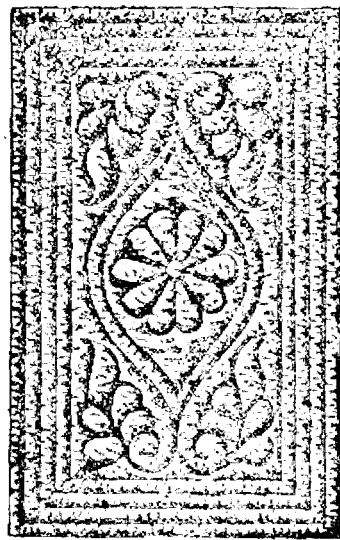
Ceice doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui

Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. I.

cunoscut atât în Budapeșta cum și întreagă țară. Telefon Nr. 779.

— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi și școale. — Specialist în sondaș — Primește pe lângă condiții avantajoase linerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit.

Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rinduială a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — noui care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanție de 3 ani. —

Bartlensky János,

plaponar și tapețier.

Temesvár-Józsefváros,
Hunyady-utca 23.

Recomandă în atenția on. public din loc și împrejurime atelierul său renovat de plapoane și tapițerie. Primește ori-ce lucru de branșe pe lângă prețuri ieftine și serviciu prompt. Plapone gata are în magazin. Face reparaturi cu preț ieftin.

Totfelul de curăle la mașini

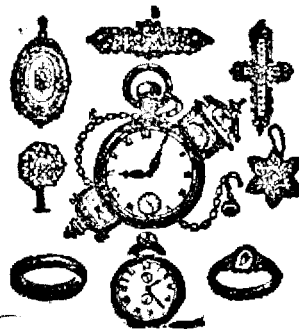
din păr de cămilă, bumbac, crom și piele. Gumă la sigile, litere. Accesorii la apaducte, mașini de uns, tuburi, pompe ș. a. Unelte agricole, saci, cumpene. Mașini și diferite unelte se pot cumpăra cu prețuri ieftine la

Walder Arthur

Arad, Erzsébetkör-ut 37.

Cereți catalog!

Cereți catalog!

Carol G. Sadler

ciasornicar
giuvaergiu
și optic lu

Besterceze, Str. Spitalului 23.

(lângă „Hotelul Sahling“).

Mare magazin de:

ciasornice de buzunar

din aur argint și din nickel.

Oroloage de părete, deșteptătoare și cu pendul.

Articli de aur și argint.

Articlii optiei și

ochelari de

— Ratenow. —

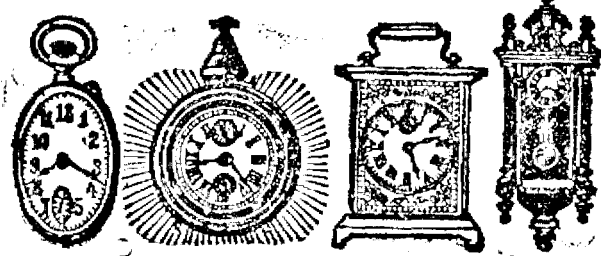
Reparațiile a tot-felul

de articli în branșă

aceasta se efectueșc

cu conștințiozitate și

cu prețuri moderate.

Lampe pentru mine

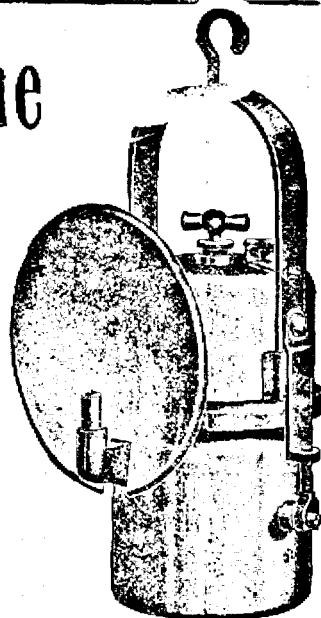
și tot felul de lampe cu acetylen,

fabrichează

Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

O rugare către on. intelegință română

din Arad și jur.

Pe lângă toate că se face propagandă mare pentru sprijinirea meseriașilor români, eu ca meseriaș român, care în pricep și sum perfect în meseria mea — cu durere — trebuie să spun, că până în ziua de azi foarte puțini români m'au cercetat, de și datorința fiecărui român ar fi: *ca să se sprijinească unul pe altul și cu deosebire atunci, când românul acela e în stare chiar așa de bun lucru a face și poate cu mult mai conștientios decât străinii.* — Deci rog pe on domni români să binevoiască a mă cerceta și a mă sprijini, comandânduși cele de lipsă la mine, asigurându-i despre lucru bun și prețuri cu mult mai moderate decât în alte locuri străine. — Diferite stofe moderne țin la dispoziție.

George Marita, croitor bărbătesc și unif. militare
Arad, Kossuth-utca 66.

Distins cu diplomă dela academia de croi reg. ung. din Budapesta.

= Atelierul de fotografariat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenia acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj-Kolozsvár, Piața Mátyás király tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Mașini dinamice, motoare de benzin, locomobile de benzin, motoare de gaz, instalațiuni pentru mori, automobile de persoane, automobile de transport.

!! Condiții favorabile !!

Catalog franco și gratuit.

Fabrica de automobile, mașini și mori,
= societate pe acții. =

Budapesti gép-, malom- és automobilgyár r.-t.

Budapest, VI., Váci-ut 14|r.

Modele și decoruri de pălării

— de dame —

după ultima modă, cu prețuri foarte ieftine se capătă în

Bazarul de pălării

(Kalap Bazár)

Arad, strada Deák Ferenc nr. 8.

— Căptușală și decor cu 50 fileri.

Pălării de doliu se pregătesc momentan!

! Modelurile cele mai elegante din Paris se pot vedea gratis și nu obligă la cumpărat !

Cele mai minunate manșoane,
și cele mai moderne boauri
se pot căpăta cu prețurile cele mai
ieftine în magazinul de blănării alui

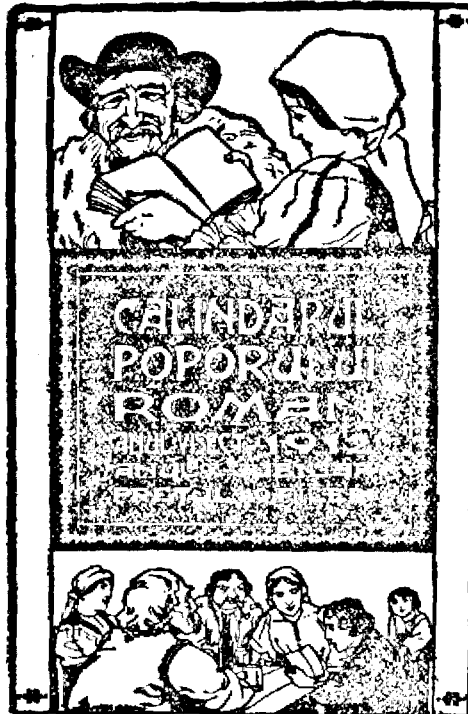
MAYER MIKLÓS

Arad, Strada Kossuth 5.

(Casa proprie).

Tot acolo se primesc spre repara-
rare tot felul de blănării fine cu
— prețurile cele mai moderate. —

**A APĂRUT CALENDARUL JUBILAR AL
POPORULUI ROMÂN**

... (BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11) ...

pe anul vișect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, for-
mat octav mare: peste 100 de articole și articoleși li-
terari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi,
între cari cea mai reușită: „Burdea re'ntors la vechea lui lefterie”

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie
velină, reprezentînd porturi națio-
nale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă
admirabilă tipărită în trei culori. Desemnat de artis-
tul Ary murnu din București.

Călăuz în Budapesta. Important pentru oricine
(ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitale-
lor, deputaților români, a funcționarilor români din
ministerii și a românilor din Budapesta în general.
Conspectul exact al tuturor advocaților români
din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianții și
vanzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la Administrația „Foil
Poporului Român”, Budapesta, VII., István-ut 11.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garanță o dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani.
Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj—Kolozsvár,
Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vînd cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plătire în rate.

— Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

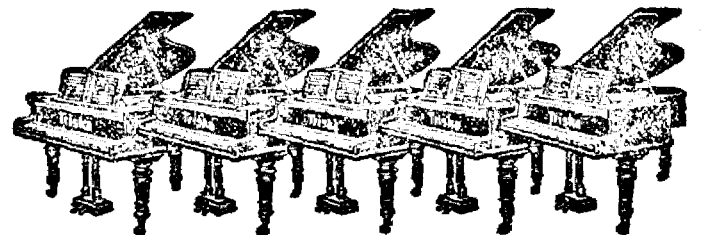
Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.
Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acurateță.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință
stau la dispoziția cumpă-
rătorilor. — Telefon 419.

— S'A DESCHIS —

prăvălia de pardesie de dame

György Menyhért & Co.

Arad, piața Andrássy Nr. 8.

Nr. telefonului 855.

Vis-à-vis de biserica Minorităților.

Nr. telefonului 855.

Mare asortiment în noutăți englezești de cea mai elegantă formă; modele originale în par-
desii de dame și domnișoare pe lângă prețuri ieftine, fixe. — Comandele după măsură se
execută în timp scurt. — În provincie la cerere se trimit mostre.